

APPELL

Nr. 2/2020

Utgitt av: Norsk Folkehjelp • www.folkehjelp.no

Husokkupanter i Sør- Afrika

Side 24

Minerydding blir grønnere

Side 32

Styrker kvinner i Myanmar

Side 36

Tema:

I disse koronatider

Side 4-24

APPELL

Tidligere Melding, Helsa, Helse Miljø
Trivsel, Norsk Folkehjelp og Magasinet
Norsk Folkehjelp

Utgiver: Norsk Folkehjelp

Nr. 2, 2020. Årgang 80

Postadresse:

Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:

Norsk Folkehjelp
Stortorvet 10, Oslo

Telefon: 22 03 77 00

Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Torunn Aaslund

E-post: taa@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:

Sissel Fantoft, Kirsti Knudsen, Heidi
Mogstad, Magnus Helgerud, Anne
Håskoll Haugen, Julie Strand Offerdal,
Gudrun Bertinussen, Hanne Kullerud
Nilsen, Sissel M. Rasmussen, Rasmus
Sandvoll Weschke, Ingeborg Sørenes og
Craig McNally.

Grafisk utforming: LO Media

Trykk: Ålgård Offset AS, Ålgård

Opplag: 30 622

ISSN 0804-7758

Annonsekontakt:

Arild Halsne, tlf.: 915 90 578

E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet: 29. mai

Signerte artikler gir ikke nødvendigvis
uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt oss

på telefon 22 03 77 00, eller besøk

oss på www.folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp

Fagpressen
Opplagskontrollert

LEDER

I disse koronatider

Det er i krisetider vi for alvor finner ut hva vi er laget av, sies det. I så fall har Norsk Folkehjelps mange frivillige de siste ukene bevist at de tåler en støyt.

I Appell har vi hatt flere artikler om den norske beredskapen, og pandemier har alltid vært en del av trusselbildet – noe som noe vi vet kan ramme oss, før eller siden. Likevel har denne trusselen aldri skremt meg like mye som tanken på naturkatastrofer eller atomulykker. Kanskje henger det sammen med at vi har et så godt helsevesen i Norge at det er vanskelig å forestille seg at det skulle kunne bryte sammen.

Da koronaviruset rammet oss, var det derfor et sjokk å oppdage at vi på enkelte områder ikke var noe bedre stilt enn resten av verden, for eksempel når det gjaldt smittevernustyr.

Men så – omtrent umiddelbart, mens mange av oss fremdeles følte på usikkerheten i situasjonen – ristet tusenvis av frivillige av seg sjokket og meldte seg til tjeneste for kommuner og helseinstitusjoner, på flyplasser og fergekaier. De har kjørt ut matvarer til folk i karantene, satt opp telt, kjørt beredskapsambulanser, stått for adgangskontroll, pakket smittevernsutstyr og hatt integreringsaktiviteter.

I skrivende stund har frivillige i Norsk Folkehjelps lokallag over hele landet lagt ned mer enn 4600 timer i koronatjeneste!

Denne storstilte frivillige dugnaden er ikke særegen for Norge. Også internasjonalt har vi sett at sivilsamfunnet har stilt opp verden over. Norsk Folkehjelps mange partnerorganisasjoner har omstilt seg for å møte de nye utfordringene.

I Norge har vi så langt unngått de tragisk høye dødstallene vi har sett i andre land. Og selv om krisen har rammet Norge hardt med rekordhøy arbeidsledighet, er det noe helt annet å bli sendt hjem fra jobb uten et oljefond i ryggen, og oppleve at sulten igjen er en reell trussel.

Noen land er ledet av undertrykkende regimer som ikke lot seg be to ganger før de utnyttet krisen til å stramme grepet ytterligere rundt sivilsamfunnet. Våre partnere har blant annet delt ut mat i tettbefolkede slumstrøk. De har drevet smittevernsopplæring i flyktningleirer og styrket beredskapen for utsatte grupper som har fått det verre under koronakrisen. Blant annet har vold mot kvinner økt betydelig.

«I disse koronatider», sier vi, og det har vel allerede blitt en floskel. Men det vi med stolthet kan huske denne tiden for, er alle dem som tok et skritt fram og viste oss hva de var laget av.

Torunn Aaslund
Torunn Aaslund
Redaktør

INNHold

FØLG NORSK FOLKEHJELP

TEMA: Frivillige mannskaper fra Norsk Folkehjelp har lagt ned over 4600 timer i koronainnsats. Janne Ottesen fra Norsk Folkehjelp Kristiansand har kledd seg godt for en vakt i Kristiansand havn.

TEMA: I DISSE KORONATIDER

04 Norge rundt i koronainnsats

14 Korona i Sør-Afrika

18 Dobbelt krise i Morialeiren

23 Libanon: forberedt på krig, men ikke pandemi

AKTUELT

24 Husokkupanter i Sør-Afrika

28 Vi trenger ny politikk mot bombing av byer

32 Minerydding blir grønnere

34 Kragerø: Bedre rustet med økt kompetanse

36 Myanmar: Styrker kvinner og endrer holdninger

38 Historisk: Nødhjelp til flomofre i Italia

FASTE ANNONSER

41 Støtteannonser

42 Støtteannonser fra lokale klubber og foreninger

43 Hovedsamarbeidspartnere og regionskontorer

FORSIDEBILDE:

Atle Haugsland Berge fra Norsk Folkehjelp Hå og Odd Terje Kvål fra Norsk Folkehjelp Jæren under en vakt ved korona-legevakten på Klepp.

Foto: Norsk Folkehjelp Hå

Norsk Folkehjelps lokallag har gjort en stor innsats under koronakrisen, med ambulansetjeneste, ankomstkontroller, matvarehjelp og integreringsaktiviteter. Ved utgangen av mai har de lagt ned mer enn 4600 timer i koronateneste. De melder om godt samarbeid med kommune, politi og helsevesen, og mannskapene har fått opplæring i smittevern. Ingen av dem er til nå smittet av koronaviruset. Mange har funnet digitale alternativer til den vanlige driften som mer eller mindre har stoppet opp de siste ukene og nye inntektskilder.

På vakt for liv og helse

Norsk Folkehjelps sanitetsmannskaper har vært verdifulle tilskudd til ambulansetjenesten og andre deler av helsetjenesten mange steder i landet under koronakrisen. Antall oppdrag har variert fra kommune til kommune, avhengig av smitteutbredelsen.

KIRSTI KNUDSEN [tekst]

Norsk Folkehjelp Oslo har kjørt beredskapsambulanser i samarbeid med Oslo Universitetssykehus, og hatt adgangskontroll på akuttmottaket på Diakonhjemmet Sykehus. Hver dag i flere uker, også i helgene. 16 beredskapsambulansespersonell har vært i sving, etter omfattende kursing i avansert førstehjelp.

– Mange av oppdragene våre var planlagte turer med stabile pasienter, for eksempel for å frigjøre senger der det trengtes ekstra kapasitet, forteller Jørgen Langtangen Gulliksen, ambulansелеder i Norsk Folkehjelp Oslo.

– Nå har vi gått inn i vanlig beredskap. Vi har hatt mange uttrykninger, og på tre av dem har vi vært med på å redde liv. Vi har et tett samarbeid med Røde Kors Akershus, sier Langtangen Gulliksen.

Norsk Folkehjelp og Røde Kors har til sammen 11 beredskapsambulanser i Oslo og tidligere Akershus, og har trådt til som mannskap hos hverandre.

Lederen i sanitetsutvalget i Norsk Folkehjelp Oslo, Camilla Øverby Acklam, forteller at laget fikk inn over hundre nye frivillige i ukene etter 12. mars, og at de på et tidspunkt måtte avslutte lenken på Frivillig.no, for det var ikke oppgaver nok til alle

– Nå har situasjonen stabilisert seg, og 17. mai hadde vi den første ordentlige sanitetstjenesten vår siden covid-19-utbruddet, for beredskapssetaten i Oslo. Men ellers er det mangel på sanitetsvakter, sier hun. – De fleste arrangementer er avlyst. Nå ville vi

OSLO: Lokallaget har, sammen med Røde Kors, hatt 11 beredskapsambulanser i drift under koronakrisen. 16 mannskaper har blitt kurset og har bemannet ambulansene. Fra venstre: Siw Lilly Osmundsen og Elise Haseid.

vanligvis vært fullt i gang med Norway Cup-planlegging, men dette er også noe vi går glipp av i år.

DRIFTER SENTRALLAGERET. Det ble tidlig bestemt at Norsk Folkehjelp skulle ha sitt sentrale smittevernslager på Kolbotn, og Norsk Folkehjelp Follo er med og drifter lageret.

– Vi reiste rundt før lockdown til OBS og Biltema og lignende butikker og kjøpte alt de hadde av masker og vernebriller. Vi formidlet dette ut i organisasjonen, og etter hvert lagde vi standardpakker med fem sett til alle aktive lag. Pluss mineralvann, sier Tomas Muribø, NK beredskapsleder i Øst politidistrikt, og ler. – Det har seg nemlig slik at Erlend Aarsæther

FOLLO: Lokallaget bisto Oslo kommune med mannskaper på de store utfartsstedene i Oslo, som her i Hvervenbukta, i løpet av påsken.

på hovedkontoret ringte Ringnes og spurte om de kunne sponse oss med mineralvann som vi kunne gi mannskapene våre til påske.

Vi fikk ti paller! Det lukter Solo over hele lageret.

Sentrallageret har også sendt ut telt til lokallagene, og Norsk Folkehjelp Follo har montert ett av dem ved legevakta på Ski, som såkalt utelegevakt. Her foregår grov-sorteringen til sykehuset.

– April var en travel måned, med 11 søk etter savnet person, og i påska bisto vi beredskapsetaten i Oslo kommune med sju-åtte mannskaper på de store utfartsplassene, sier Muribø.

Follo-laget har så vidt startet opp igjen med temakvelder, gjennomført utendørs med god avstand i små grupper, og repetert blant annet søks- og redningstrening.

TELT TIL LEGEVAKTA. Norsk Folkehjelp Sande har løpende dialog med Drammen og Holmestrand kommuner om bistand ved behov, og responderte raskt da de ble spurt om de kunne sette opp et telt utenfor Drammen legevakt for å opprette en luftveisklinikk for koronatesting.

– Vi monterte teltet som vi fikk fra Norsk Folkehjelps sentrallager, og har vært der et par ganger i ettertid for å sjekke at alt fungerer, sier beredskapsleder Roger Bjerknes.

Sande-laget er representert i beredskapsrådet i Holmestrand kommune.

– Vi har en beredskapsambulansse, men det har ikke vært noe behov for kjøring i koronaperioden, sier Bjerknes, som også er nasjonal beredskapsleder for Norsk Folkehjelp. – Imidlertid har vi hatt stadige leteaksjoner, de fleste etter personer med demens eller økt selvmordsrisiko.

Laget, som har 22-23 mannskaper på alarmplanen, har funnet alternative måter å møtes på, som treningsstafetten fra Sentralt Sanitetsutvalg og heldigital temakveld om nytt kartsystem.

KLAR MED NY AMBULANSE. Norsk Folkehjelp Moelv og omegn stengte ned all aktivitet som ikke var nødvendig 9. mars. De hadde god dialog med kommunen fra starten, og lagde planverk sammen med beredskapsrådet. Laget har 12 mannskaper på vaktlista for beredskapsambulansen, og 22 på søk og redning.

– 20. mars dro vi til Drammen og kjøpte en ambulansse av Handicare; det samme gjorde laget på Rena, sier sanitetsleder Håvard Arnes. – Den ble ribbet og pusset ned, lakkert hvit og merket med vår profil. 8. april

SANDE: Lokallaget satte opp et telt utenfor Drammen legevakt som skulle brukes til koronatesting.

MOELV OG OMEGN: 20. mars dro lokallaget sammen med lokallaget på Rena til Drammen for å kjøpe nye ambulanser. Bilene ble profilert i rekordfart og allerede 8. april var de ute på sitt første oppdrag.

hadde vi vårt første oppdrag med den.

Alle folkehjelpslagene i Innlandet er en del av beredskapen på Sykehuset Innlandet – Hadeland, Rena og Moelv, som også har ansvaret for vakttelefonen annenhver uke sammen med Brøttum Røde Kors.

– Det er mer enn nok kjøring til alle, sier Arnes. – Vi bruker alltid smittevernutstyr – hansker, maske og briller – selv om pasienten ikke er virusmittet.

I tillegg til å være en del av beredskapen på sykehuset, hadde Norsk Folkehjelp Rena seks mannskaper pr. dag på fjellet i påska og brakte ned en skadet fra en hytte.

– Vi hadde også en redningsaksjon sammen med brannvesenet. En dame på skogstur skled på måsan og brakk ankelen, sier leder Kristoffer Kleven. – Det var for bratt og smalt til at AMK kom fram, så vi måtte hjelpe til med å bære henne ned.

Kleven, som også sitter i beredskapsrådet i kommunen, forteller at laget hver påske pleier å ha åpen kafé på fjellvidda og serverer nystekte vafler.

– I fjor hadde vi en bruttoinntekt på 100 000 på vafler og kioskvare, men i år var det så lite trafikk at vi tapte 80 prosent av inntektene.

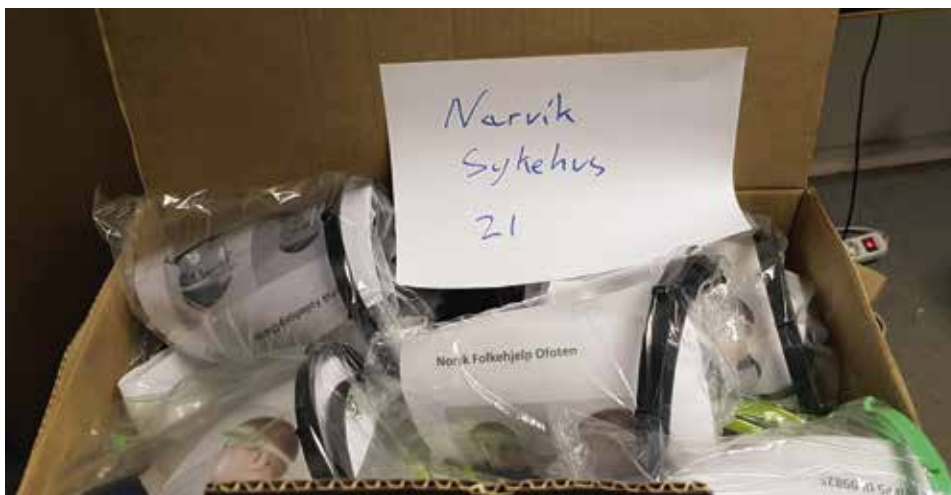
STAVANGER: Lokallaget har lånt ut behandlingsbord og ambulansebårer til luftveislegevakta i Stavanger kommune. Foto: Stavanger kommune

OFOTEN: Lokallaget fikk 30 000 kroner fra kommunen og har fått hedersbetegnelsen «Hverdagshelter i Narvik»

OFOTEN: Tom Thoresen viser visirer som lokallaget har skrevet ut med 3D-printere til helse-tjenesten.

OFOTEN: 20-25 frivillige vært i sving under koronakrisen. Lokallaget tok tidlig initiativet til innsamling av smittevernutstyr til helsetjenesten.

ALT SKAL BLI BRA. Norsk Folkehjelp Hadeland har i koronaperioden bidratt med noe utkjøring av mat via frivillighetssentralen, men det meste av aktiviteten har dreid seg om transportoppdrag for Sykehuset Innlandet.

– Vi får stor takk for jobben vi gjør, fra

både AMK – som gir oss oppdragene – og fra pasientene, sier Guttorm Skovly.

Beredskapslederen forteller at noe av det sterkeste han har opplevd disse ukene er deltakelsen i Alt skal bli bra-kolonnen sammen med Gjøvik/Toten-laget.

– Vi fikk en utrolig bra respons fra publikum, og det var rørende å se alle tegningene barna hadde laget.

Hadeland-laget var akkurat i gang med tjenesten som badevakter da det norske samfunnet stengte. De fleste oppgavene ble lagt på is, men noen møter er gjennomført på nett og de har deltatt i tre-fire ettersøkinger.

– Vi holder avstand, og fordeler oppgavene via nettbrett. Det er fint å treffe menneskene fra Norsk Folkehjelp og Røde Kors, selv om det ikke er mulig å klemme lenger.

Norsk Folkehjelp Hadeland får rundt 40-50 varslinger om søk i året, ifølge Skovly.

– Det bor mange i området her. Som regel er det ikke turgåere vi leter etter, heller mennesker som kan være suicidale. Jeg frykter at tallet kan øke på grunn av koronaen.

LAG I 3D-FORMAT. I Norsk Folkehjelp Ofoten har 20-25 frivillige vært i sving under koronakrisen. I starten tok laget initiativet til innsamling av smittevernutstyr til helsetjenesten. Da det viste seg at sykehuset og kommunen hadde et stort behov for visirer, samlet lokallaget folk som er flinke med 3D-printere og produserte hodedelen av visiret – en slags hårbøyle som kan kombineres med overheadark.

– Vi produserte 500, og de kan vaskes og brukes om igjen. Sykehuset fikk 200, kommunen 200 og noen gikk til private. Dugnads-gjengen slipte og bearbeidet, forteller Trond Thoresen, lagets leder. – Sammen med Sanitetsforeningen bidro vi også til at det ble laget 350 smittevernsfrakker.

Før påske var mannskaper fra Ofoten-laget smittevernvakter på butikkene. De har motatt flere påskjønnelser for innsatsen, og har blant annet fått hedersbetegnelsen hverdagshelter i Narvik. Av ordføreren ble de også overrakt 30 000 kroner fra en nedlagt dykkerklubb med penger på konto som de ville gi til noen som fortjente det. Og laget har fremdeles ikke sluppet opp for ideer, ifølge Thoresen.

– Vi registrerte at mange sykehusansatte fikk sår bak ørene etter bruk av munnbindene. Så nå lager vi 3D-kammer med tagger som festeanordning bak på hodet. Ti av dem er spesiallaget med inskripsjonen superman og superwoman som vi deler ut til noen som har gjort en ekstra innsats.

GODE INNTEKTER FRA REBUSLØP. Norsk Folkehjelp Stavanger har en beredskapsambu-

lanse, men pågangen har ikke vært så stor at det har vært behov for den.

– Vi har lånt ut behandlingsbord og ambulansebårer til luftveislegevakta som er opprettet på konferansesenteret Stavanger Forum, sier sanitetsleder Michael Efteland Øgreid, og kan fortelle at laget har mellom 20 og 25 mannskaper i beredskap og et utrykningskjøretøy med smittevernsutstyr i tilfelle søks- og redningsaksjoner.

Den daglige driften er innstilt, og lagets lokaler er stengt for både medlemmer og leietakere. Når også tjenestene avlyses, forsvinner inntektene. Derfor har Stavangerlaget arrangert rebusløp med premier sponset av lokale bedrifter.

– Deltakerne brukte rundt fire timer på de 20 postene. Vi hadde 74 påmeldte grupper på inntil fem personer – det ble godt over 100 deltakere. Med en minstepris på 100 kroner pr. gruppe, fikk vi inn rundt 9000 kroner, forteller Efteland Øgreid.

For å holde kontakt med medlemmene er det gjennomført digitale, direkte sendte informasjonsmøter og førstehjelpsquiz.

SYSTEMATISK PLANLEGGING PÅ SPARKET.

Da koronaviruset slo til, ble deler av ambulansetjenesten i Møre og Romsdal satt i karantene fram til prøveresultatene var klare. I tillegg kunne smittesituasjonen komme til å kreve bedre kapasitet enn normalt. I samarbeid med ledere i ambulansetjenesten «nødrigget» derfor Norsk Folkehjelp Nesset lagsbilen sin – en tidligere ambulanse – tilbake til ambulanse. Fra 1. mai ble den satt i tjeneste med pasienttransport for Helse Midt.

– Vi transporterer i hovedsak ikke koronapasienter, men utfører pasienttransport for å frigjøre kapasitet i resten av systemet til de mer krevende turene, sier beredskapsleder Peter Harholt. – Vi har mannskaper på vakt hver dag hele uka for å bemanne bilen som har oppdrag i store deler av fylket.

Lokallaget har over 30 mannskaper klar til søk og redning, skredberedskap og pasienttransport, og ganske tidlig la de systematiske planer for hvordan de skulle håndtere eventuelle covid19-utfordringer.

– Vi rigget oss til med opplæring og materiell for å håndtere nye utfordringer, og for å kunne ivareta søk og redningsoppdrag. Vi har også utført en del handletjenester i samarbeid med frivillighetssentralen i perioden, sier Harholt.

OPPDRAK FRA KOMMUNELEGEN. I Berlevåg fikk folkehjelpslaget tidlig en henvendelse fra kommunelegen om å lage en oversikt over tiltak som burde innføres i næringslivet og på flyplassen, der de hadde ankomstkontroll den første tida.

– Vi har gitt råd og veiledning, og fått utelukkende positiv respons fra folk, sier Daniel Sivertsen, materialforvalter og sambandsansvarlig.

Laget har hatt fem mannskaper i aktivitet, og har blant annet opprettholdt vedlikehold av scooterløypene på oppdrag fra kommunen.

– Vi har hatt lite søk; det er få som går seg vill i skogen her. De største buskene er to-tre meter og veldig spredt, sier Sivertsen, som til daglig er ansatt i ambulansetjenesten.

Årets store begivenhet, mesterskapet i kiting på ski over fjellet fra Berlevåg til Vardø, ble avlyst, til lagets store skuffelse.

– Det er den store happeningen vi ser fram til hvert år. Det er verdens hardeste kitekonkurranse, særlig med storm i fire dager og 18 kvadratmeter seilføring. Vi følger de mellom 70 og 80 deltakerne fra scooterløypene og sikrer uttransport hvis noe går galt. Det er VM annethvert år, det neste er i 2021, med deltakere fra nesten hele verden, forteller Sivertsen.

SPRØ IDÉ GA UTTELLING. Norsk Folkehjelp Jæren har hatt bemanning i hytteområdet i Solheimsdalen i Sirdal hver helg fram til 17. mai, kan sanitetsleder Odd Terje Kvål fortelle. Ellers har koronaen satt en stopper for mange av aktivitetene.

– I starten hadde vi en samling på sykehuset og lærte om smittevern på transporter. Vi har to beredskapsambulanser, og hadde noen transporter i forbindelse med beredskapen i Sirdal, men ikke for sykehuset, de klarte det selv, sier han.

Laget har hatt ankomsttjeneste på koronalegevakten på Klepp, og har ellers brukt tida på å male den store utelesalen i folkehjelpsbygget. Utleievirksomheten har også stoppet opp, og det merkes på inntektene.

– Vi lette etter nye måter å tjene penger på, og fikk en sprø idé om å arrangere bilbingo, sier Kvål. – Vi satte i gang på parkeringen utenfor kjøpesenteret på Klepp, med fjernsynsskjermer og høyttalere og bingoprogram på pc-en. Folk kjøpte bingohefter av oss og tuta når de fikk bingo. Forretningene stilte med premier. På langfredag deltok 40 biler, og 1. påskedag kom det 250 biler – alle kom ikke inn. Vi tjente over 60 000 på dette.

25 medlemmer har deltatt i aktivitetene, og Norsk Folkehjelp Jæren har også fått fire-fem nye medlemmer.

BERLEVÅG: Lokallaget har kartlagt hygienetiltakene som er satt i gang av næringslivet på oppfordring fra kommuneoverlegen. Fra venstre:

Passer på at reglene følges

Da Norge stengte grensene, fikk noen av Norsk Folkehjelps lag i oppdrag å kontrollere ankomstene i havner og på flyplasser. Andre lag sørget for at folk fulgte smittevernreglene ved besøk i butikk og på legevakt.

KIRSTI KNUDSEN (tekst)

Allerede 12. mars var Norsk Folkehjelp Kristiansand på plass på Kjevik flyplass for å orientere de tilreisende om smittevernreglene.

– Vi var også inne i flyene og orientert passasjerene før de gikk i land. Vi holdt på fram til 29. mars, da ble det slutt på utenlandsflyene, forteller leder Nils Vidar Englien. – Vi delte ut infomateriell på mange språk, hentet fra Folkehelseinstituttet, mest polsk, fransk, engelsk og tysk.

Kristiansand-laget fikk oppdragene fra kommunen, som i starten holdt et større møte med alle de frivillige organisasjonene.

– Vi var tre-fire folkehjelpere i ankomstkontrollen på Kjevik. Havna er det Janne som har tatt seg av, og jeg må få skryte litt av henne, for hun har gjort den jobben helt alene, sier Englien.

Den som får rosen er lagets sanitetsleder, Janne Ottesen. Hun har holdt på uavbrutt med kontroll av fergene fra Color Line og Fjord Line siden 14. mars.

STJØRDAL: Lagets beredskapsambulanse står klar til innsats dersom helsetjenesten trenger støtte. Foto: Per Arve Vollum

– Det dreier seg mest om godstrafikk, men det kommer også noen passasjerer, sier hun. – Veldig mange er utlendinger som skal jobbe på anlegg eller med jordbærplukking, men det er også elektrikere og leger blant dem.

Ottesen kan fortelle at de fleste tar godt imot informasjonen om karantene og isolasjon.

– Stort sett er alle greie, men det er ikke alle som gidder å høre etter. Leger kan være litt overlegne og vet liksom alt. Jeg har også fått ros et par-tre ganger. Tollerne her sa at jeg fortjente et diplom fordi jeg er her så mye. Men jeg tar en for laget. De andre mannskaperne har jo sine vanlige jobber, og det er ikke så enkelt for dem å stille rundt midnatt.

TAR UTFORDRINGENE MED ET SMIL. I Stjørdal har frivillige blant annet bidratt på Værnes flyplass, med informasjon om karantene og koronaviruset for tilreisende.

– Vi må tenke litt utenfor boksen i situasjoner som denne og bidra med oppgaver vi ikke utfører til vanlig, men medlemmene våre tar utfordringene med et smil, sier lagets leder Andreas Nårstad.

Laget har også en beredskapsambulanse som står klar til innsats dersom helsetjenesten trenger støtte, stilt til disposisjon for Helse Nord-Trøndelag

– Dette er en ny og uvant situasjon for oss, og det er en helt ny måte for oss å tenke beredskap på. Vi kommer til å lære mye, sier Nårstad.

Laget planlegger å starte med temakvelder igjen og gjennomføre kurs og opplæring

KRISTIANSAND: Allerede 12. mars var lokallaget på

ASKIM: Lokallaget fikk oppdrag fra beredskapsavdelingen i Askim kommune.

via nett, så langt det lar seg gjøre, i KNF – kvalifisert nivå førstehjelp.

– Vi har ikke lenger oppdrag på Værnes, men vi er i høyberedskap for kommunen, sier Andreas Nårstad.

FEM OG FEM. Norsk Folkehjelp Askim har hatt i oppdrag å sjekke at smittevernreglene blir fulgt i skolegårder, på idrettsbaner og på andre kommunale plasser.

– Vi har et kjempegodt samarbeid med politiet i Indre, sier lagets leder Hildegund Holmen. – De vil gjerne at vi skal fortsette med dette ut mai måned.

14 medlemmer deltar på kontrollrundene

plass på Kjevik flyplass for å orientere de tilreisende om smittevernreglene.

og går to og to sammen. Aldri alene, i tilfelle det skulle skje noe.

– Noen få er sure og mener at de er store nok til å ta ansvar selv. Men når vi snur ryggen til, står de tett sammen igjen.

Askim-laget fikk oppdraget fra beredskapsavdelingen i kommunen, og fant selv fram til det de trengte av informasjon fra Norsk Folkehjelp og Folkehelseinstituttet.

– Vi har også lagd egne små smittevernkofferter som vi tar med på rundturene, sier Hildegun Holmen.

GODT FORBEREDT. To dager før *lockdown* i mars hadde Norsk Folkehjelp Strand og Forsand møte med sjefen for institusjonene i Strand om hva de kunne bidra med dersom situasjonen forverret seg. Samtidig stengte de lagets hus og vasket ned depot, biler og alt utstyr.

– Vi lagde sluser for dem skal inn på depotet, og bestilte dresser, masker og briller. Vi syntes at det var bedre å være tidlig ute enn å havne bakpå, sier leder Anne Olsen. – Vi tenkte vel også at dette kanskje var å overreagere litt, men torsdag 12. viste det seg at vi var helt spot on.

STRAND OG FORSAND: På Skjærtorsdag var flere mannskaper fordelt på ulike turmål der de delte ut Kvikk Lunsj til barna.

Laget har hatt adgangs- og besøkskontroll i aldersboliger og på bo- og rehabiliteringssentre. De fikk lister fra kommunen over godkjente besøkende, og kontrollerte at alle fulgte smittevernreglene på vei inn og ut. De besøkende har vært forståelsesfulle og vel-

HÅ: Cato Grytten driver med innredning klargjøring av KO-vagn. Han tester og merker nettskabeler

dig godt informert, ifølge Olsen.

Rundt 40 personer har delt på arbeidet, og på skjærtorsdag var mannskapene på plass ved fire populære turmål i kommunen og delte ut Kvikk Lunsj til barna.

Det går mot sommer, en tid som vanligvis er travel for Norsk Folkehjelp Strand og Forsand, med all trafikken til Preikestolen.

– Det blir kanskje litt roligere i år, men det vet vi jo ikke sikkert. Vi er uansett i beredskap 24/7 og klar til å avhjelpe nødetatene om det skulle bli behov for det, sier Anne Olsen.

TRAFIKKAVVIKLING. Da legevakta på Klepp ble omgjort til koronalegevakt for Klepp, Time, Hå og Sandnes, var Norsk Folkehjelp Hå på plass for å bistå Jæren-laget med å dirigere trafikken. Etter hvert overtok frivillighets-sentralen i Hå kommunen ansvaret, og laget i Hå samarbeidet tett med dem.

– Andre pasienter ble sendt til Hå eller Sandnes, og i et telt utenfor ble det opprettet en midlertidig legevakt som tok seg av enkle sjekker av folk med luftveisproblemer, forteller Cato Grytten, sekretær i laget. – Vi har dirigert biler med folk til testing, lege eller timeavtale.

Tre mannskaper fra Hå har også avlastet Norsk Folkehjelp Jæren med beredskap i hytteområdet i Solheimsdalen i Sirdal.

Grytten kan fortelle at de tidlig fikk en forespørsel fra Hå kommune og Stavanger sykehus om hva laget har av kompetanse og utstyr.

– Vi har én ambulanse, og jobber med å få penger til en til. Vi har smittevernutstyret klart, med ni sett utenom det som er i ambulansen. Alle medlemmer som er i beredskap har tatt e-læringskurset som Norsk Folkehjelp sentralt har laget, sier Cato Grytten.

Matvarehjelp til risiko

Etter 12. mars ble eldre og personer i andre risikogrupper oppfordret til å holde seg hjemme. Da er det godt å ha noen gode hjelpere som kan bistå med å få det daglige brød i hus.

KIRSTI KNUDSEN (tekst)

Norsk Folkehjelp Askøy er blant de lagene som har sørget for at folk som ikke har kunnet handle selv har fått påfyll av mat og medisin. 15 medlemmer i laget har vært i sving, men ikke nok med det – de har også fått med seg 50 andre frivillige. Seks av disse har til nå meldt seg inn i Folkehjelpa.

– Vi søkte etter frivillige på Facebook og brukte jungeltelegrafen. Også frivillighets-

sentralen og kommunen har bidratt. Respon- sen var overveldende, sier lederen i laget, Jannicke Eichner.

Askøy-laget var med på møtet i kommu- nens beredskapsråd 13. mars, og 28. mars var alt på plass, kan Eichner fortelle.

– Vi har handlet og levert mat og apote- kvarer til folk i karantene på oppdrag fra Askøy kommune. Vi har hatt et veldig godt samarbeid med kommunen, sier hun.

Tidligere har Norsk Folkehjelp Askøy i 25 år handlet mat for innbyggerne hver lørdag, men det tok slutt da de mistet bussen sin.

– Nå har vi en mannskapsbil med ni seter, og vi ønsker å ta denne aktiviteten opp igjen. Vi tror det blir behov for handlehjelp også etter at smittefaren er over. Det er mange som ikke har noen til å hjelpe seg.

Laget har fått smittevernsmateriell og frivilligvester fra Norsk Folkehjelp sentralt, og har gjennomført to hygienevakter i butikk. De passer på at det ikke er for mange kunder inne samtidig, og vasker jevnlig håndtak og andre kontaktpunkter.

AVTALE MED BUTIKKENE. Norsk Folkehjelp Odal har avtale om utkjøring av matvarer i både Nord- og Sør-Odal kommune, men fore- løpig er det bare Nord-Odal som har etter- spurt tjenestene deres.

– Vi har fått til en veldig grei ordning her, forteller lederen i laget, Linda Aslesen. – Vi har avtale med tre butikker, og de som tren- ger hjelp ringer og bestiller selv. Så kontakter butikkene meg, og jeg kontakter frivillige. Det er sju med meg som deltar i matvarehjelpen, men jeg får ikke lov å være med direkte, siden jeg jobber i helsevesenet. Jeg holder meg til organiseringen.

Aslesen sier at pågangen ikke lenger er like stor, men at laget fortsetter så lenge behovet er der. Norsk Folkehjelp Odal har også hatt butikkvakter i helgene, og minnet kun- dene på smitteverntiltakene. Noen vanlige aktiviteter har det også blitt.

– To av mannskapene våre har hatt tje- neste på en vannski-cup. Da sitter de for seg sjøl og passer på at ikke noe skjer, sier Linda Aslesen.

ASKØY: Lokallagets medlemmer Helge Borge [t.v.] og Roy Mølmesdal trår til som hygiene- vakter på Rema 1000 Juvik.

ASKER: For første gang i historien har lokallaget fått en kontrakt med Asker kommune som inne- bærer at de får kilometergodtgjørelse for å kjøre ut varer og medisin til innbyggere som trenger det. Her står Silje Holm og Mariann Gjerdseth står foran lagets mannskapsbil klare til å kjøre ut varer.

grupper

STORTAKKNEMLIGHET. Berit Tomter har vært frivillig i Norsk Folkehjelp i 18 år, og synes det har vært meningsfullt å bidra som frivillig i Norsk Folkehjelp Lørenskog under koronakrisen.

– Jeg har vært med på å kjøre matvarer hjem til folk som er i risikogrupper, eller har nære slektninger som koronaviruset kan være farlig for, sier hun.

Filip Landrø meldte seg til tjeneste idet koronakrisen brøt ut, og har den samme erfaringen som Tomter.

– Jeg ville bidra, slik at de mest sårbare i samfunnet vårt også blir tatt godt vare på i denne krisen. Folk var veldig takknemlige, og mange smilte og hilste på oss gjennom vinduet, sier han.

Lørenskog-laget hadde de første ukene avtale med frivillighetssentralen om levering av mat, men nå har kommunen overtatt som vanlig.

– Nå er det personlige assistenter (BPA) og hjemmehjelpere som gjør jobben. Vi har tatt opp igjen aktiviteter som vi kan holde på

med utendørs, selv om vi må følge restriksjonene, sier Kathrine Østby, som er leder av laget. – I perioden er det 15–16 medlemmer som har vært aktive. Framover er vi i beredskap og stiller der det er nødvendig.

HISTORISK AVTALE I ASKER. For første gang i historien har Norsk Folkehjelp Asker og Bærum fått en kontrakt med Asker kommune som innebærer at laget får kilometergodtgjørelse for å kjøre ut varer og medisiner til innbyggere som har behov for det. Den samme kontrakten har de med Bærum kommune.

– Vi har mange medlemmer til rådighet, men har klart oss med 12 personer i beredskapstroppen. Vi har riktignok jobbet fulle dager, sier beredskapsleder Nina Wahl. – Vi legger nøye planer for hver dag, slik at de som er på vakt har noe å gjøre hele dagen. Vi må sørge for at mannskapene våre er fornøyde.

Laget har også vært med på å gi ansatte i helsesektoren og nødetatene en klapp på skuldra.

– Det var veldig koselig å dele ut goodiebags med bakervarer fra frivillighetssentralen til ansatte på sykehjemmene og i politi, ambulansetjeneste og brannvesen. De fortjener en stor takk for innsatsen.

Nina Wahl forteller også med stolthet om reparasjonskafeen Mekkebu, som de driver i Asker med støtte fra kommunen. Her stiller frivillige reparatører opp og får orden på det meste, fra sykler til sofaputer.

– Vi stiller opp for dem som ikke har så mange kronene. Her kan du få sydd en knapp i bukse di gratis, om det er det du trenger. Nå vil Bærum kommune også ha mekkebu, sier hun fornøyd.

LITE SMITTE NORDPÅ. I Hemnes kommune har det vært rolige dager for Norsk Folkehjelp Korgen, siden det ikke er registrert noen smittede der. Laget er representert i beredskapsgruppa i kommunen, men har ikke hatt noen konkrete henvendelser knyttet til koronaberedskapen.

– To-tre ganger har vi hatt utkjøring av

KORGEN: I nord var det større behov for snømåking enn koronaberedskap. Her tar Anette Grøneng sjansen på å bli fotografert av Ole Martin Hjerpbakk

mat. De fleste har venner og familie som hjelper til.

Vi har nok fått noen flere forespørsler enn vanlig om snømåking av hyttetak, men det skyldes kanskje like mye det store snøfallet som koronaen, humrer styremedlem Anders Martin Oldersnes.

Korgen-laget har en oppegående ungdomsgruppe, men aktiviteten har vært liten etter 12. mars. Den årlige påskeberedskapen ble heller ikke gjennomført.

– Til vanlig har vi badevaktjeneste to ganger i uka på Folkebadet i Korgen, og det blir mye tapte inntekter når det også avlyses, sier Oldersnes, som mener at til tross for at kommunen er smittefri, bør laget likevel være i beredskap med tanke på at det kan bli oppsving i smitten.

ASKØY: Leder Jannicke Kristiansen Eichner kan stolt fortelle at lokallaget fikk med seg 50 nye frivillige til innsats under koronakrisen.

MALM: Da folk på grunn av smittevernstiltakene ikke kunne møtes fysisk lenger, bestemte lokallaget seg for at de skulle glede familiene med overraskelsespakker. Pengene som vanligvis brukes på treffene gikk nå til tegneblokker, godteri, frukt og blomster.

BODØ: Da koronakrisen umuliggjorde den vanlige språkkaféen oppsto Walk and faste par som går tur og snakker norsk.

Viktig å forebygge uten

Sammenlignet med mange andre land har vi i Norge vært forskånet fra de verste utslagene av koronapandemien, men enkelte grupper er mer utsatt enn andre. Flere av Norsk Folkehjelps lag har gjort en ekstra innsats for innvandrere, flyktninger og asylsøkere de siste ukene.

KIRSTI KNUDSEN [tekst]

Allerede 13. mars begynte Norsk Folkehjelp Oslo, Oasen å få henvendelser fra fortvilte arbeidstakere som hadde mistet inntektsgrunnlaget sitt nesten over natta. De bestemte seg for å tilby veiledning via telefon.

– Fra andre uka i mars var det daglig mellom fem og sju som meldte seg, sier lederen for Oasen, Susana Biamon. – Det var arbeidsinnvandrere i Oslo som kunne ikke lese norsk og hadde lave datakunnskaper. De visste ikke hvordan de skulle registrere seg som arbeidssøkere, og mange skjønte heller ikke hvilket Nav-kontor de tilhørte. Andre hadde bare midlertidig personnummer og kunne ikke søke elektronisk.

Oasen tilbød også digital leksehjelp da skolene ble stengt, med åtte frivillige leksehjelpere. Selv om det ikke var så mange ungdommer som benyttet seg av tilbudet, ble det en inspirasjon til å starte digitale aktiviteter for andre aldersgrupper.

– Det er fin måte å starte en ny type frivillighet på, sier Biamon. – Samfunnet er i endring, og det å utvikle digitale verktøy er viktig for å være relevant i tida framover.

Norsk Folkehjelp Oslo, Oasen, har i perioden organisert sju grupper der folk har digital sosial kontakt og hjelper hverandre. De har laget digitale møteplasser for eldre innvandrere, forenklet skriftlig informasjon fra det offentlige om covid-19, og oversatt den til urdu, somalisk, arabisk og tyrkisk.

Talk. Lokallaget kobler en innvandrere og en språkvert i

forskaper

LEKSEHJELP FOR VOKSNE. Norsk Folkehjelp Kristiania har i to år hatt leksehjelp for elever ved Voksenopplæringen på Helsfyr i Oslo. Alle elevene har innvandrere-/flyktningbakgrunn, og de aller fleste er kvinner.

– Da skolen stengte på grunn av koronaviruset ble vi enig med skolen om å fortsette leksehjelptilbudet til elevene, men denne gang digitalt, sier Inger Sylvia Johannesson. – Vi er åtte leksehjelpere pluss en som tar imot samtaler hvis elevene har behov for informasjon om viruset eller bare trenger noen å snakke med.

Skolen sender ut melding om digital leksehjelp til de elevene som lærerne mener vil ha størst nytte av tilbudet.

– Nå åpner skolen sakte opp igjen, men kanskje vi i tillegg til den ordinære leksehjel-

pen beholder tilbudet om digital leksehjelp. Vi i Norsk Folkehjelp Kristiania er åpne for begge deler, sier Johannesson.

WALK AND TALK. Lokallaget i Bodø driver til vanlig språkkafé for innvandrere, men måtte finne andre løsninger da det Norge gikk i såkalt *lockdown*. Slik oppsto aktiviteten Walk and talk.

– Vi kobler en innvandrere og en språkvert i faste par som går i lag og prater norsk. Slik får vi også formidlet informasjon om det som foregår i samfunnet, sier Eiof Steinvik. – Å tenke nytt er viktig, for verden har endret seg.

Tiltaket ble positivt mottatt, ifølge lederen i Bodø-laget. Parene velger selv når de skal møtes.

– Vi begynte i det små med rundt 15 par. Etter hvert kan vi kanskje samle flere par samtidig. Vi har også spredd informasjon til andre innvandrere som ikke helt forsto hva som skjedde i Norge, selv om de fulgte sine lands nyhetssendinger.

Norsk Folkehjelp Bodø har i perioden trent på sanitet og søk i mindre grupper, og bygd opp en beredskapshenger.

– Normalt er det 14 aktive i saniteten, men siden rundt ti av dem er helsepersonell, har de restriksjoner på aktiviteten, sier Steinvik.

FORUNDRINGSPAKKER I MALM. Lokallaget driver til vanlig prosjektet Folkevenn med aktiviteter for enkeltpersoner og familier. Mellom 45 og 60 deltakere møtes ukentlig. Folkevenn er et tilbud til medlemmer som trenger litt ekstra omsorg og til flyktninger i kommunen

– Det er viktig at vi bidrar til å holde motet oppe og viser at vi er der for dem som har det ekstra vanskelig under denne pandemien, sier Walfred Andersson, leder av Norsk Folkehjelp Malm.

Da folk på grunn av smittevernstiltakene ikke kunne møtes fysisk lenger, bestemte lokallaget seg for at de skulle glede familiene med overraskelsespakker. Pengene som vanligvis brukes på treffene gikk nå til tegneblokker, godteri, frukt og blomster. Laget delte også ut pakker med bakeingredienser før påske, og forundringsspakker til 17. mai, med flagg, godis og familiespill tilpasset ungene i 23 familier.

Andersson håper på at de kan gjenoppta den organiserte svømmeopplæringen på

Dampsaga bad i juni, og planlegger også et spesialtreff 20. juni.

– Vi skal være på en gammel idrettsbane som ikke er i bruk, med en ganske stor gapahuk. Her skal vi ha konkurranser for mindre grupper, og lage mat til alle, sier han. – Vi må investere i framtida og vise at det er liv i oss, selv i tider som disse.

SOLIDARITET. Norsk Folkehjelp Bergen er vanligvis engasjert på de tre feltene internasjonal solidaritet, integrering og sanitet, og forsøker å opprettholde dem også under koronakrisen.

– Vi har avlyst flere aktiviteter, blant annet et svømmekurs. Folkevenn er også satt på vent; det samme er noen andre integreringsprosjekter. Men vi samarbeider med Papillon – en organisasjon for innvandrerkvinner – og med Vestland innvandrerråd om utarbeidelse av informasjon om korona til barnefamilier og innvandrere i form av video og annet materiell, forteller Jorge Alex Dahl.

Lederen av Bergens-laget kan fortelle at de heller ikke har glemt internasjonal solidaritet i disse koronatider.

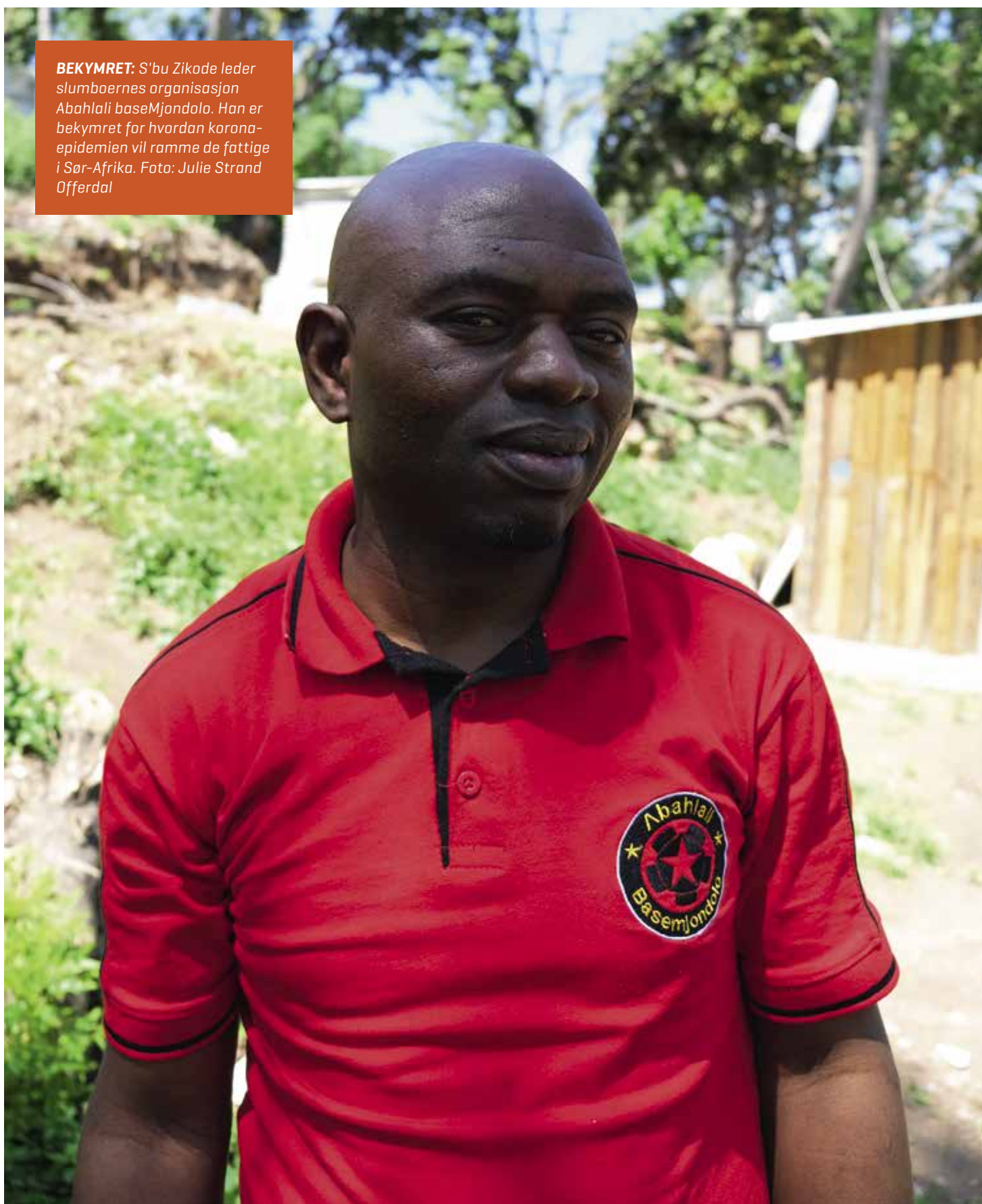
– 15. mai gjennomførte vi en digital aksjon kombinert med plakatopphengning i Bergen sentrum for å markere Al Nakba og protestere mot annekteringen av palestinsk land på Vestbredden. Vi hengt opp 300 plakater som en alternativ markering under koronapandemien.

Laget har 40 medlemmer i beredskap for Bergen kommune. Saniteten har informert om smittevern på Rema 1000-butikker, med veiledning av kunder og nedvasking av områdeflater som blir hyppig berørt.

BERGEN: 15. mai arrangerte lokallaget en aksjon for å markere Nakbadagen der de hang opp plakater rundt omkring i byen.

BEKYMRET: S'bu Zikode leder slumboernes organisasjon Abahlali baseMjondolo. Han er bekymret for hvordan korona-epidemien vil ramme de fattige i Sør-Afrika. Foto: Julie Strand Offerdal

Korona i Sør-Afrika:

– Frykter sulten mer enn viruset

Sørafrikanske myndigheter får skryt av WHO for sin håndtering av koronaviruset. Men tiltakene avslører stor ulikhet og rammer de fattigste knallhardt, sier aktivister.

ANNE HÅSKOLL-HAUGEN [tekst]

Sør-Afrika var tidlig ute med å innføre strenge tiltak for å begrense smitte. Det første tilfellet ble oppdaget 5. mars, og ti dager senere erklærte president Cyril Ramaphosa unntakstilstand. Det ble innreiseforbud, forbud mot store forsamlinger og stengning av grenser og skoler. Etter hvert kom portforbud og alkoholforbud. Til og med sigaretter ble det forbudt å kjøpe, og folk får ikke engang lov til å lufte hunden.

Selv om Sør-Afrika regnes for å ha det beste helsevesenet på kontinentet, har de likevel få intensivplasser til koronapasienter – bare 1000 intensiv-sengeplasser til en befolkning på 56 millioner mennesker. Derfor har Sør-Afrika fått skryt av Verdens helseorganisasjon for å handle raskt, og er løftet fram som et forbilde for resten av verden. Ifølge myndighetene har landet så langt lyktes i å stagge smittespredningen, og smittekurven synker. Men noen rammes hardere enn andre av tiltakene.

– Hvordan vaske hendene uten vann, og hvordan holde seg hjemme når du ikke har noe hjem?

S'bu Zikode er opprørt. Han leder organisasjonen for slumboere og landløse i Sør-

FRYKTER SULTEN: – De hjemløse og folk i slummen frykter ikke viruset – de frykter sulten, sier S'bu Zikode. Foto: Abahlali baseMjondolo

Afrika, Abahlali baseMjondolo, og er bekymret for hvordan koronaepidemien vil ramme de fattigste. Men enn så lenge er det myndighetenes tiltak for å begrense smitte som uroer ham mest.

– De hjemløse og folk i slummen frykter ikke viruset – de frykter sulten, sier han.

Zikode forteller at med portforbudet og stengningen av små lokale butikker har de fattige ikke mulighet til å kjøpe mat. De store supermarkedene er åpne, men de ligger langt fra slummene. Offentlig transport er ikke tilgjengelig lenger, og de fattige har ikke egen bil.

– Det bygger seg opp et voldsomt sinne nå, og store protester har tvunget seg fram flere steder. Portforbudet har gjort det umulig for de fattige som lever av å selge småting, vaske og reparere å tjene penger. Så selv om de hadde greid å komme seg til et supermarked, ville de ikke hatt penger til å kjøpe mat, sier Zikode oppgitt.

– Mange mennesker sultar mens vi sitter her og snakker sammen. De var arbeidsløse før pandemien, og nå har de det enda verre.

I tillegg kommer vannproblemet:

– Når myndighetenes viktigste tiltak for å hindre smitte er å vaske hendene, ser vi nok en gang hvordan pandemien skiller fattig fra ►

rik. I slummen er det ikke nok vann til vanlig bruk, og i hvert fall ikke nok til at alle skal vaske hendene oftere enn før, sier han.

TILTAK FOR MIDDELKLASSEN. Selv om Zikode synes at Sør-Afrikas president har gjort rett i å handle raskt for å stoppe spredningen av viruset, er ikke tiltakene etter hans mening tilpasset virkeligheten. Og virkeligheten er at omtrent halvparten av alle sørafrikanere lever under fattigdomsgrensa.

– Tiltakene myndighetene har innført for å stoppe smitten er typiske middelklassetil-tak, sier han.

Å holde seg hjemme krever at du har et hjem. Å vaske hendene krever at du har tilgang på vann. Supermarkedene er de eneste butikkene som har lov til å holde åpent, og de ligger i typiske middelklassestrøk. Å unngå offentlig transport er middelklassens luksus. Støtten til næringslivet retter seg mot etablerte bransjer, mens flesteparten i Sør-Afrika er ansatt i uformell sektor – de driver småbutikker, tar strøjobber eller lever fra hånd til munn.

– Ikke alle har mulighet til «å jobbe hjem-mefra» som myndighetene oppfordrer til. Heller ikke har alle datamaskiner, strøm og nettilgang. Og ikke alle vet hvordan de kan bruke teknologien.

Zikode mener at myndighetene vet at tiltakene først og fremst er rettet mot middelklassen, og at de later som om de ikke forstår at de fattigste ikke har mulighet til å følge rådene for å beskytte seg mot smitte.

– De fattige teller ikke i vårt samfunn, sier han. – Men for en eneste gangs skyld burde myndighetene bry seg. Denne sykdommen tar ikke hensyn til hudfarge, og det vil straffe også middelklassen hardt dersom viruset får spre seg blant de fattige.

KASTER FOLK PÅ GATA. Zikode forteller at det er lenge siden han har sovet godt – situasjonen tærer på ham. Organisasjonen han leder har 75 000 medlemmer – alle bosatt i ulovlige bosettinger eller på gata. Hver dag mottar han meldinger fra medlemmene sine, og det er mer enn portforbud, matmangel og vannmangel som gir grunn til bekymring.

Abahlali baseMjondolo jobber til daglig med et av de store problemene folk i slummen møter kontinuerlig – utkastelse. De som bor i slummen bor ulovlig, ifølge myndighetene.

TILTAK FOR MIDDELKLASSEN: Å holde seg hjemme krever at du har et hjem. Å vaske hendene krever at du har tilgang på vann. Foto: Abahlali baseMjondolo

STOR ARBEIDSLEDIGHET: Portforbudet har gjort det umulig for de fattige som lever av å selge småting, vaske og reparere å tjene penger. Under koronakrisen er de avhengige av å få varene som blir delt ut av frivillige. Foto: Abahlali baseMjondolo

De mangler papirer på at de eier grunnen huset deres står på, og det gjør dem sårbare for utbyggere eller andre som vil ha tomtene til store kommersielle prosjekter.

– Man skulle tro at myndighetene ville skåne slumboerne for utkastelser i en så

vanskelig tid, men i stedet viser det seg at de utnytter situasjonen, sier Zikode.

Han forteller at medlemmene i organisasjonen melder om store konfrontasjoner hvor lokalt politi og innleide private sikkerhetsvakter forsøker å presse ut slumbeboerne – med våpen i hånd.

– De bruker portforbudet som unnskyldning til å fremme sin sedvanlige politiske agenda, og flere av våre medlemmer har blitt angrepet og fengslet, forteller Zikode.

Utkastelsene fortsetter med full styrke i Johannesburg, Cape Town og Durban – til tross for at myndigheter på nasjonalt nivå har bedt om full stopp.

UNDERGRAVER ORGANISASJONENE. Portforbudet gjør det dessuten vanskelig for organisasjoner og aktivister å hjelpe folk – for å bevege seg ute må man ha tillatelse, og det er det i utgangspunktet bare helsearbeidere og andre som må på jobb som får. Zikode mener lokale myndigheter benytter seg av portforbudet til å undergrave organisasjoner som hans. Organisasjonen har presset på, brukt advokater og til og med vært i retten for å få tillatelse til å bevege seg ute. Til slutt greide de å få tillatelse til to aktivister.

– Etter at vi fikk tillatelsene har vi delt ut matkuponger til rundt 4000 personer og sendt store vannbiler til noen av slumområdene hvor det er størst mangel på rent vann.

Alt organisasjonen jobber med til vanlig – helse, rent, vann, utdanning – har blitt enda viktigere nå under pandemien, ifølge Zikode.

– De fattige lever under et enormt press nå. Folk i slummen er redd for matmangel, pengemangel og for helsen sin. Den vanskelige situasjonen fører også til mye vold mot kvinner og barn i hjemmene. I Sør-Afrika har vi allerede et stort problem med dette, og når folk nå er tvunget til å holde seg hjemme på liten plass, med voksende angst for hva som kommer til å skje, ender det i mer vold, forteller han.

HEMMELIG ADRESSE. Zikode selv vokste opp i slummen Kennedy Road settlement i storbyen Durban. Nå bor han på hemmelig adresse sammen med kone og fem barn. Det har vært gjort flere forsøk på å ta livet av ham. Det ble for farlig å bli igjen. Han sier lokale myndigheter ønsker aktivistene vekk. Og mest av alt er de ute etter Zikode, som både leder og grunnla Abahlali baseMjondolo.

SUPERMARKED: Med portforbud og stengingen av små lokale butikker har de fattige ikke mulighet til å kjøpe mat. De er avhengige av frivillige som deler ut mat. Foto: Abahlali baseMjondolo

MATUTDELING: Aktivister fra Abahlali baseMjondolo deler ut mat og nødvendige varer til boeboere i slummen som hverken har mulighet til å komme seg til de åpne supermarkedene, eller har penger til å handle for der. Foto: Abahlali baseMjondolo

– Jeg grunnla organisasjonen av sinneløst og frustrasjon. Jeg tenkte at slik som dette kan ikke mennesker leve livene sine. Jeg følte det var mitt ansvar å gjøre noe med det.

Han begynte med å organisere unge mennesker til protester, og hadde aldri noe klar plan om å stifte en organisasjon. Zikode var 30 år da organisasjonen ble grunnlagt – det er 15 år siden nå.

– Det har ikke vært lett, spesielt ikke når det har vært så mange drapsforsøk på medlemmene våre. 18 aktivister og ledere har blitt drept, av lokalt politi, av leiemordere bestilt av politikere. Dette er ikke bare anklager jeg slenger ut – to politikere er dømt til livsvarig fengsel, sammen med leiemorderne de brukte. En politimann er også funnet skyldig. Å miste livet sitt i denne kampen er blitt normalt. Det er den tøffe realiteten vi lever i.

Han forteller at pandemien har blitt et nytt vendepunkt i livet. Den første uka følte han seg helt handlingslammet.

– Jeg følte meg så hjelpeløs. Hvordan kunne jeg hjelpe folk når jeg satt her hjemme og ikke fikk gå ut? Meldingene om problemer i slummen tikket inn, og jeg og organisasjonen kunne ikke gjøre noe. Jeg følte et så stort ansvar – 75 000 medlemmer og mange så på meg. Men hvordan kunne jeg gi håp til alle disse menneskene når jeg selv ikke hadde den styrken? Jeg var redd og visste ikke hvordan vi kunne løse dette.

Men etter den første uka begynte ballen å rulle. Som så mange andre begynte Abahlali baseMjondolo å arrangere webinarer; de opprettet whatsapp-grupper så de kunne kommunisere med medlemmene. De sendte meldinger og bildedokumentasjon og oppdateringer om alt som skjedde.

– Vi var jo ikke vant til all denne teknologien, men vi lærer fort. Nå er vi eksperter!

KAN KOMME UT AV KONTROLL. Men de største problemene frykter Zikode ligger foran dem.

– Jeg er redd for at vi sitter på en tikkende bombe. Det sinnet som bygger seg opp nå kan gå i mange retninger. Presidenten ber folk være tålmodige, men jeg vet ikke om det er mulig for dem som har det verst. Det er allerede mye vold i dette landet – pandemien og tiltakene kan bli bensin på bålet, og føre til en situasjon myndighetene ikke greier å kontrollere.

Han sier pandemien kunne ha blitt en anledning til å vise solidaritet med hverandre på tvers av klasse- og raseskiller.

– Men i stedet viser viruset hvilket fullstendig delt samfunn vi lever i. Sør-Afrika er et av landene i verden med størst ulikheter, og det får vi virkelig kjenne på nå.

Alene i Moria-leiren

I Moria-leiren på Lesbos bor det over 7500 barn. Over tusen av dem har ingen foreldre eller voksne omsorgspersoner.

HEIDI MOGSTAD [tekst]

I dag er over 70 millioner mennesker på flukt. En stor andel av verdens flyktninger er barn, og mange av disse er såkalte enslige mindreårige asylsøkere – barn og ungdom under 18 år som søker beskyttelse i andre land, uten å ha følge av foreldre eller andre voksenpersoner med foreldreansvar for dem.

I Norge har disse barna noen ganger blitt kalt ankerbarn, spesielt av innvandringsmotstandere. Begrepet bygger på påstanden om at kyniske foreldre sender barna sine ut på en farlig reise alene gjennom Europa slik at de senere kan søke om familiegjenforening. Studier fra blant annet UDI og FN har motbevist denne teorien. Såkalte ankerbarn finnes, men er i et klart mindretall. De aller fleste enslige barn på flukt har et reelt behov for beskyttelse.

RETTIGHETSBRUDD. Ifølge gresk og internasjonal lov har enslige mindreårige flyktninger rett på spesiell omsorg og beskyttelse. Den greske loven omfatter retten til et trygt sted å bo, men denne rettigheten blir ofte ikke realisert på grunn av kroniske forsinkelser i asylsystemet og mangel på egne boliger. På det greske fastlandet har enslige mindreårige derfor ofte blitt internert på politistasjoner eller i forvaringssentre mens de venter på å få plass i omsorgsboliger.

På de greske øyene har Moria-leiren og andre registrerings- og identifikasjonssen-

tre, som de kalles, egne seksjoner eller «sikkerhetssoner» for enslige barn. Disse seksjonene har litt bedre fasiliteter og er noe bedre bevoktet, men sliter likevel med mange av de samme problemene som leiren for øvrig. Barna sover i køyesenger i overfylte kontainere, med litt plass til å leke utenfor. Lus, skabb og veggdyr er overalt, og umulig å bli kvitt på grunn av de dårlige sanitære forholdene. Som i resten av leiren lukter det råtten søppel og kloakk. Det forekommer også hyppige strømbrudd og slagsmål.

Noen organisasjoner, inkludert norske Dråpen i Havet, tilbyr barna organisert lek og andre aktiviteter som håndarbeid eller undervisning i språk, musikk og databruk. Men barna er ofte rastløse eller kjeder seg. Mange er også traumatisert. Leger Uten Grenser har gjentatte ganger advart om en mental helsekrise på de greske øyene, og fortalt at flyktningbarn helt ned i seksårsalderen driver med selvskading og/eller går med selvmordstanker. Mange av barna i Moria-leiren plages også av panikkanfall, angst, aggressive utbrudd, depresjon og mareritt. Noen har helt sluttet å snakke.

TRAUMATISERTE BARN. De enslige mindreårige er spesielt utsatt. Psykologer som har jobbet i leiren advarer om at situasjonen i Moria både forsterker eksisterende traumer og skaper nye. Da jeg jobbet som frivillig for Dråpen i Havet i sikkerhetssonen, møtte jeg en foreldreløs fireåring fra Syria som i begyn-

nelsen virket overraskende trygg og rolig. Gutten likte å bygge tårn med klosser og pusle lette puslespill. Noen uker senere fikk jeg vite at den lille gutten hadde blitt så utagerende at de frivillige måtte tilkalle hjelp og til slutt forlate området.

Blant de eldre barna er det også mange som ruser seg eller deltar i slåsskamper og opptøyer. Selv om det meste av volden foregår utenfor seksjonen der de enslige bor, er det heller ikke trygt innenfor piggtådgjerdene som skal skjerme dem. I september

DOBBELT KRISE: For flyktningene i den overbefolkede Morialeiren kan et korona-utbrudd føre til massedød på grunn av elendige sanitære forhold, sykdommer som ikke blir behandlet og feil- og underernæring.
Foto: REUTERS/Goran Tomasevic

2019 ble en 15 år gammel gutt fra Afghanistan knivstukket og drept av en annen enslig mindreårig gutt. Og i 2020 klatret en mann fra utsiden over gjerdet til seksjonen for jenter og de yngste guttene, og knivstakk en ung jente. Flere av barna jeg har blitt kjent med har fortalt at de aldri føler seg trygge.

På grunn av plassmangel får heller ikke alle de enslige barna plass i de skjermede seksjonene. I desember 2019 rapporterte Human Rights Watch at hundrevis av enslige mindreårige bodde i kummerlige og ubeskyt-

tede forhold enten innenfor den offisielle leiren, eller utenfor i olivenlunden. Mange av barna sov på tepper eller papp-plater rett på bakken, uten tak over hodet.

LITEN POLITISK VILJE. Situasjonen for de enslige mindreårige er blitt sterkt kritisert av FN, som i flere år har oppfordret greske myndigheter til å flytte barna til fastlandet og også bedt andre europeiske land om å ta sin del av ansvaret. Siden august i fjor har FN og mange andre organisasjoner, deriblant

Leger Uten Grenser og Dråpen i Havet, også oppfordret europeiske land til å bidra til en umiddelbar evakuering av enslige barn og andre sårbare grupper i Moria-leiren. Noen få land, deriblant Tyskland og Finland, har vist handlekraft og forpliktet seg til å ta imot noen barn fra de greske øyene. Ellers har europeiske myndigheter etter 2015 stort sett konkurrert om å ha den strengeste asylpolitikken.

Dette gjelder også i Norge, der regjeringen har nøydt seg med å bevilge økonomisk og ►

KREVER HANDLING: Norske organisasjoner demonstrerer foran stortinget for at regjeringen skal takke ja til Tysklands invitasjon til å bidra med å evakuere de mest sårbare barna fra Moria. Foto: Vidar Ruud / NTB scanpix

materiell støtte til Hellas gjennom EØS. Men ikke alle nordmenn synes dette er tilstrekkelig. De siste månedene har en gruppe engasjerte enkeltpersoner stått i spissen for flere nasjonale kampanjer for å overbevise norske politikere om å bidra til en evakuering av enslige mindreårige og barnefamilier fra den berømte Moria-leiren. En av kampanjene samlet inn penger via Facebook til en flybillett til Lesbos for Ine Eriksen Søreide, slik at utenriksministeren med egne øyne skulle få se forholdene barn lever under. En annen kampanje laget opprop om evakuering av barna i Moria til statsminister Erna Solberg. Kampanjen ble frontet av flere kjendiser, og hyppig delt i sosiale medier.

«VIRTUELL DEMONSTRASJON» Engasjerte hjelpearbeidere og andre borgere har også organisert flere markeringer utenfor Stortinget og andre steder i landet, der talere har krevd at Norge tar ansvar og bidrar til en umiddelbar evakuering av barna i Moria-leiren. Etter at koronaviruset brøt ut, har

demonstrasjonene fortsatt via digitale plattformer. 1. april ble det arrangert en såkalt virtuell demonstrasjon, der musikk, appeller og hilsener fra Moria ble sendt live via Facebook, og folk deltok fra sine egne hjem.

I forkant av demonstrasjonen hadde en av initiativtakerne, barnepsykolog Katrin Glatz-Brubakk, samlet inn 7500 par barnesko fra Mandal til Kirkenes. Skoene representerte antall barn som – ifølge offisielle tall – bodde i Moria-leiren på det tidspunktet. Planen var i utgangspunktet å stille opp skoene foran Stortinget, men på grunn av restriksjoner knyttet til koronaviruset måtte aksjonen justeres. 7499 av skoene ble derfor stilt opp på stranda på Ulvøya. Det siste skoparet ble hengt opp på gjerdet utenfor Stortinget. Dette paret skulle symbolisere seksåringen Hamed, som to uker tidligere hadde dødd i en brann i Moria-leiren.

DOBBEL KRISE. Koronaviruset har snudd opp ned på hverdagen til folk i mange land, også i Norge. Nordmenn blir oppfordret til å beskyt-

te seg selv og andre ved å vaske hendene ofte, holde avstand og isolere seg dersom de får symptomer. Ingen av disse rådene er mulig å følge for flyktningene i Moria på grunn av ekstrem befolkningstetthet og elendige sanitære forhold. I skrivende stund er det ennå ikke blitt bekreftet noen utbrudd av viruset i Moria eller de andre leirene på de greske øyene, men de fleste mener det bare er et spørsmål om tid. Et fåtall lokale øyboere på Lesbos er allerede smittet, og viruset har også funnet veien til noen av leirene på fastlandet.

«Hva vil skje når viruset kommer hit?» er spørsmålet flyktningene på de greske øyene stiller seg, mens talspersoner i FN og humanitære organisasjoner varslers om manglende beredskap og potensiell massedød. For selv om alt tyder på at viruset er farligst for de aller eldste, er det en større andel av befolkningen i flyktningleirer som Moria som er i risikogrupper på grunn av de ekstreme forholdene de lever under, med kroniske eller ubehandlede sykdommer, feil-/underernæ-

ring og svært begrenset tilgang til medisinsk hjelp.

«Vi er i en dobbel krise. I utgangspunktet er levekårene i Moria-leiren fryktelige. Nå møter vi i tillegg en pandemi, og vi kan ikke stå alene», skrev de to flyktningdrevne organisasjonene Moria Corona Awareness Team (MCAT) and Moria White Helmets i et brev til EU, europeiske myndigheter og den europeiske befolkningen. I brevet skisserte de også en todelt strategi basert på umiddelbar evakuering av de mest sårbare, og medisinsk og materiell støtte til dem som må bli igjen.

Spørsmålet er om ropet om hjelp og støtte vil bli hørt. Til tross for at koronaviruset har gjort situasjonen for flyktningene i Hellas enda mer prekær, hevder flere at Norge og andre europeiske land nå må konsentrere seg utelukkende om helse og framtida til sine egne borgere. Andre mener det stikk motsatte, og oppmuntrer norske myndigheter til å ta initiativet til en global dugnad for de aller mest sårbare, snarere enn bare en nasjonal dugnad for egne innbyggere.

Støtt flyktningene i Hellas

Norsk Folkehjelp jobber i fellesskap med flere andre organisasjoner i Norge for å få norske myndigheter til å ta ansvar for flyktningene som sitter fast i overfylte flyktningleirer rundt Middelhavet. Vi er ikke selv tilstede i land som Hellas.

Dersom du ønsker å støtte flyktningene eller bidra som frivillig, ta kontakt med organisasjonen Dråpen i havet.

For å støtte økonomisk:

Vipps Dråpen i Havet [10584]

For å bli feltarbeider:

<https://www.drapenihavet.no/bli-feltarbeider/>

SIGNATUR: Generalsekretær Henriette Westhrin fra Norsk Folkehjelp signerer en bildecollage med profilbilder av alle de som har signert appropet om å hente ut barna fra Moria-leiren nå.

Uklart kompromiss om Moria-barna i Stortinget

Vi ser en tragedie spille ut i sakte film på Lesbos i Hellas, med over 20 000 flyktninger stuert sammen i en mottaksleir bygget for 3 000. Siden dette er et mottakssted, får disse flyktningene ikke annet enn det aller nødvendigeste av mat og husly. Det hele forverres selv sagt av korona-pandemien som herjer.

SHOAIB SULTAN [tekst og foto]

Samtidig har vi sett et voksende engasjement for å hente ut i alle fall noen av de 7500 barna som befinner seg i leiren. Flere europeiske land har kommet på banen, Norge har ikke vært blant dem. Et forslag på Stortinget om å evakuere flyktninger fra leiren i Moria har tydeliggjort de politiske skillelinjene med skarp retorikk begge veier.

En rekke tidligere statsråder har oppfordret myndighetene til å ta imot enslige mindreårige og barnefamilier fra Moria-leiren. Over 100 kommuner har sagt at de har mulighet, og ønske om å ta imot disse flyktningene. Av andre europeiske land vet vi at Tyskland og Luxembourg allerede har begynt å ta imot rundt 60 enslige min-

dreårige flyktninger fra disse leirene, en rekke andre land har sagt at de ønsker å bidra.

Etter at regjeringspartiene KrF og V varslet at de ville gå sammen med opposisjonen hvis de ikke oppnådde en løsning, har Høyre kommet dem i møte. Det er derfor klart at regjeringen vil ta imot barn fra Moria-leiren. Men det de har gått inn for, er i aller høyeste grad et diffust kompromiss. Det er usikkert hvor mange flyktningbarn det er snakk om, når de eventuelt kan hentes ut, og de vil dessuten vente med å gjøre noe til minst åtte andre europeiske land er i gang med å hente barn fra flyktningleiren. En tafatt holdning til en krisesituasjon. Fremfor å vente på andre europeiske land, burde Norge vise vei og ta ansvar.

«Her i leiren er vi forberedt på krig, men ikke viruspandemi»

Jeg kjører nordover fra Beirut og har havet på venstre side med Libanonfjellene på min høyre. Det er ingen kø, knapt andre biler på veien. Jeg kjører med blå gummi-hansker og munnbind, og har med meg vann, mat og antibac i lomma.

GUDRUN BERTINUSSEN,

Landdirektør, Norsk Folkehjelp, Libanon [tekst]

Jeg har også byttet til en bil med registreringsnummer som slutter med et oddetall. I dag har bare biler med registreringsnummer som slutter på oddetall lov til å kjøre, men bare om det er strengt nødvendig, og før portforbudet setter inn kl 19.

Libanon er helt stengt ned. Jeg kjører forbi stengte varehus, stengte garasjedører til verksteder, og kontrollposter med soldater tildekket med munnbind i militærmønster. «Khaliki bil beit», som betyr «bli hjemme», blir gjentatt over radio og i TV-show hvor overlevende av covid-19-viruset forteller om sykdommen til gråtende programledere.

Libanon har erklært det myndighetene kaller «nasjonal mobilisering», det er i praksis en unntakstilstand med store bøter for den som bryter reglene. De store samtale-emnene er også hvor mye prisene går opp på de forskjellige matvarene, at det er mangel på varer, og at bensinstasjonene streiker. Skoler, offentlige kontorer og privat sektor er stengt. Folk trøster seg med at krisen ikke bare gjelder for Libanon.

– Det er som i resten av verden, sier en mann i Baddawi flyktningleir til meg med et sukk, der han står utenfor den lille proviso-

IKKE GLEMT: De eldre kommer ikke ut, men tar imot hjelpen på dørstokken. «Når dere banker på døra og spør etter meg, vet jeg at jeg ikke er glemt», sa damen vi banket på døra til. Rana og Nora fra Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon al Najdeh deler ut hygieneartikler.

riske kafeen sin. I denne krisen deler de skjebne med så mange flere i verden. Det er ikke bare palestinerne som er innstengt denne gangen.

SJEKKES FOR FEBER. Målet for kjøreturen min er Baddawi, en flyktningleir som offisielt huser 21 000 palestinske flyktninger ifølge FNs organisasjon for palestinske flyktninger, UNRWA. Det er alltid vanskelig å si med sik-

kerhet hvor mange som bor i de palestinske leirene; mange har forlatt Libanon. Samtidig har mange tusen palestinsk-syriske flyktninger og fattige libanesere flyttet inn.

Ved inngangen passerer jeg først en libanesisk militærpost, og lenger opp i veien er det en ny kontrollpost, bemannet av folk i flyktningkomiteen i leiren. De stopper alle biler for å sjekke temperaturen på passasjerene. Ingen får kjøre inn med feber. Noen uker tid-

ligere gikk en kjent libanesisk politiker, Samir Geagea, ut på en tv-kanal og argumenterte for at alle flyktningleirene burde bli stengt, siden det er stor fare for spredning av virus. Det ble ikke tatt godt imot av palestinerne, som fikk tilbake den truende følelsen fra 80-tallet da de ble beleiret inne i flyktningleirene. Det brøt ut sult, og noen spiste katte for å overleve, fortelles det den dag i dag.

UTDELING AV NØDHJELP. Få minutter senere finner jeg fram til Al Najde Association i en sidegate. Innenfor dørene er det full fart med frivillige under opplæring og ansatte som jobber med å oppdatere lister over folk i leiren som skal få nødhjelp.

Jeg blir møtt av Hanaan al-Aynain, som leder Al Najdeh i Baddawi. Organisasjonen jobber med kvinners rettigheter og deltakelse. De har sosialarbeidere og psykologer, og arbeider med jobbskaping og mot vold mot kvinner. Gjennom arbeidet blir de godt kjent med nabolagene, og feltarbeiderne er selv fra leiren. De kjenner folk, vet hvem som har jobb og ikke, og hvor det er sosiale problemer. Alle er på jobb i dag for å hjelpe til med distribusjon av nødhjelpen.

– Hvordan skal dere velge ut hvem som skal få hjelp, for det er jo ikke nok til alle, spør jeg Hanaan. Hun sukker og sier at alle trenger støtte. Sammen med leirkomiteen og andre organisasjoner i leiren diskuterer de hvordan de kan fordele hjelpen som kommer inn. Noen rike privatpersoner har bidratt, og et telecomfirma har kontaktet leiren for å gi støtte. Kjente organisasjoner som ANERA og Welfare Association, sammen med Norsk Folkehjelp, har også kommet med støtte. Og så skal vi ikke glemme at naboer hjelper naboer, så langt de kan. Andre parterorganisasjoner av Norsk Folkehjelp har også hjulpet til. En ungdomsorganisasjon, Arab Palestinian Cultural Club, har gjort tv-sendingene sine om til utdanningskanaler. Få har egen pc med god nettilgang, så gjennom tv kan lærerne få hjelp til å få undervisningen ut til barna.

– Jeg og min familie klarte oss gjennom krigen i Naher El Bared flyktningleir i 2010, hvor alt ble ødelagt. Da flyktet vi hit til Baddawi. Vi har klart oss gjennom mange kriger. Her i leiren er vi forberedt på krig, men ikke på viruspandemier, forteller Hanaan.

NØYE UTVALGT. Jeg får bli med Sally og Hoda ut i leiren for å dele ut pakkesser med hygi-

LANDDIREKTØR: Artikkelforfatteren Gudrun Bertinussen [t.v.] i flyktningleiren Baddawi sammen med Rana og Noora fra al-Najdeh.

enemateriell. Det er såper og vaskemidler til oppvask, gulv og klær, samt en sprayflaske til desinfisering av overflater på kjøkken og bad. De har også med matkupper fra de andre organisasjonene. Vi kommer ikke overraskende på noen, for de som skal få hjelp er nøye valgt ut på forhånd, og de venter oss.

– Vi har valgt å slå sammen hjelpen, slik at det monner mer, og prioriterer de gamle og syke. Vi har også valgt ut enslige kvinner med barn; det er kvinner som er skilt, enker, eller har ektemenn som bare har dratt fra dem, forteller Hoda.

Vi stopper på dørstokken til en gammel dame. Hode går forsiktig inn til henne, kledd i munnbind, hansker og utstyrt med antibac. Hun setter kassen med hygieneartikler på gulvet. I senga, under mange lag med fleece-tepper, sitter en liten dame. Hoda får signatur for mottatt matkupper, slår av en liten prat og går videre til neste hus. Der åpner også en gammel dame døra. Hun smiler og takker.

– Når dere banker på døra og spør etter meg, vet jeg at jeg ikke er glemt. Det gir meg en trygg følelse. Jeg er så takknemlig for hjelpen. Og for at dere passer på oss gamle.

Hun, som mange flere, vil så gjerne be oss inn på te. Men de vet at de ikke kan gjøre det nå. Vi lover flere ganger å komme tilbake når viruset er borte.

HYGIENE: Sally og Hoda går gjennom flyktningleiren Baddawi med pakker av hygieneartikler som de skal dele ut til eldre og andre sårbare grupper i leiren.

FRYKTER MATMANGEL MEST. Noen uker senere kommer første bekreftede smittetilfellet i en syrisk uformell flyktningleir, og leiren blir stengt av for omverdenen. Noen dager senere blir tilfellet avkreftet. Personen testet negativt, til stor lettelse for de syriske flyktningene som frykter at de kan bli isolert uten mulighet til å skaffe seg inntekter. Ikke lenge etter kommer det første bekreftede tilfellet i en palestinsk flyktningleir, i Wavel-leiren i Bekaadalen. En kvinne har testet positivt, og hun har vært i kontakt med mange. Leiren, med rundt 9500 palestinske flyktninger, blir helt stengt i to uker. Flere palestinske organisasjoner mobiliserer umiddelbart og samler inn mat til folk i leiren, så de skal klare seg gjennom karantenen.

I Baddawi er det nettopp dette folk er mest redd for, at det skal bryte ut smitte og at leiren stenges helt for omverdenen. For selv om befolkningen er redd for at de gamle og syke skal få covid-19, er frykten for mangel på mat og husly større. I en undersøkelse fra april 2020 viste mange til at for å klare seg uten inntekt blir de nødt til å kutte ned på det de spiser, og over 20 prosent må flytte og finne et enda billigere, men også trangere husly. I Baddawi er det de lokale hjelpeorganisasjonene som er nærmest folk. De mobiliserer de ressursene de har, samarbeider og får hjelpen fram til dem som trenger den mest.

HUSLØSE: 1400 barn og voksne bor i det nedlagte sykehuset. Barna går på vanlig skole i bydelen.

FAMILIELIV: Her er det ei lita jente som mates med skje i korridoren på det nedlagte hospitalet der familien bor.

STRENGE REGLER: På det okkuperte sykehuset i Cape Town har de en inntakskomiteé som krever at alle som skal få bo der, må akseptere husreglene, der de blant annet forplikter seg til å delta i sosiale aktiviteter. Hver ettermiddag er det møter.

Sør-Afrika:

Husokkupanter

med butikk, SFO og strenge husregler

Barna spiller ball i det gamle venterommet på poliklinikken. Etter at familiene deres tok over nedlagte Woodstock Hospital i Cape Town, er dette nå hjemmet til 1 400 mennesker.

HANNE KULLERUD NILSEN, LO Media [tekst]
SISSEL RASMUSSEN, LO Media [foto]

CAPE TOWN: Bevil Lucas hadde aldri sett for seg at han skulle flytte inn på kontoret til sin gamle lege. Men nå har kokken fått følge av rundt 1.400 barn og voksne i det gamle sykehuset i Cape Town. Men han er ikke husokkupant på heltid. Han bor på sykehuset og driver et cateringfirma når han ikke tar del i det sosiale livet på Woodstock Hospital.

I 2017 tok husløse seg inn i den forlatte sykehusbygningen med tilhørende søsterhjem. De var familier som var kastet ut av boliger, hjemløse og flyktninger som søkte ly. De protesterte mot de skyhøye boligprisene i Cape Town, den mest populære og mest «europiske» turistbyen helt sør på det afrikanske kontinentet.

Den attraktive tomte på 1,6 hektar i den velstående bydelen var i ferd med å bli solgt til private utbyggere, med planer om å gjøre den om til golfbane, da okkupantene tok seg inn i de forlatte sykehusbygningene.

– Det foregikk en filminnspilling i sykehuset, og noen av oss lot som vi var filmarbeidere og kom oss inn på den måten, forteller 57-årige Bevil Lucas og viser rundt i korridorene der barn leker, og voksne går til og fra

AKTIVIST OG KOKK: Bevil Lucas er en av aktivistene bak okkupasjonen av det nedlagte Woodstock Hospital i Cape Town.

sine værelser. Noen har skapt seg små leiligheter ved å slå sammen gamle undersøkelsesrom.

BUTIKK OG SFO. I en av de lange korridorene kommer vi innom en butikk der Elizabeth Daniels selger mat og andre dagligvarer. Et forheng bak butikkhyllene skjuler boligen hennes. Hun har vært her i to år, forteller hun.

I etasjen over er det skolefritidsordning for barn der en kvinne passer på at de gjør leksene og ikke bråker for mye. Barna kan være der når foreldrene deltar på de ulike møtene som arrangeres hver ettermiddag. Barna går på vanlig skole i bydelen.

Ei blid dame viser stolt fram familiens toroms, der de har slått seg gjennom veggene og skapt et skikkelig kjøkken med varmt vann i springen og dusj i det ene hjørnet.

– Det var viktig for oss å sikre oss strøm,

vann og avløp da vi kom hit, og det var mye MacGyver-greier i starten. Men etter hvert har vi fått folk med forskjellige fagområder inn her, så vi klarer oss, forteller Bevil Lucas.

Han har malt døra til rommet sitt rød. Det er riktig farge, mener aktivisten som også har jobbet som organisasjonsarbeider i restaurantbransjen for fagorganisasjonen Cosatu. Siden 2017 har han arbeidet for arbeiderorganisasjonen Reclaim the City (RTC), som tok initiativet til okkupasjonen sammen med en annen gruppering, Ndifuna Ukwazi (NU), som jobber for boligrettigheter.

I Cape Town alene, med totalt 3,5 millioner innbyggere, er det 300 000 mennesker som står på venteliste for sosialbolig. Kommunen nekter å la okkupanter vinne. Likevel er det ikke lett å få kastet ut familier som har bosatt seg i bygningene, fordi loven sier at de da må gis et annet tilbud.

KJØKKEN OG DUSJ: Fruen i huset er stolt over sin toroms, med eget kjøkken og dusj. Det er luksus her på hospitalet. De var blant de første som flyttet inn, mens det fremdeles var god plass. Det er mannen som er handyman.

SFO: På sykehuset har de en skolefritidsordning for barna i bygget. En kvinne passer på at de gjør leksene og ikke bråker for mye. Barna kan være der når foreldrene deltar på de ulike møtene som arrangeres hver ettermiddag.

NEDLAGT SYKEHUS: 1400 mennesker har tatt seg inn på nedlagte sykehuset Woodstock Hospital i protest mot høye boligpriser i Cape Town.

RETT TIL Å BO: Bevil Lucas og Deena Bosch fra Reclaim the City kjemper for folks rett til å bo i Cape Town.

FORTSATT «Hvit» BY. Det er stort sett bare hvite som bor inne i Cape Town by. Under apartheid måtte alle svarte være ute av byen før klokka 23 om kvelden. Til tross for at apartheid på papiret ble avskaffet i 1994, er Cape Town fortsatt en «hvit» by. Og fortsatt blir folk kategorisert etter hudfarge i Sør-Afrika, i hvite, fargede og svarte. De fleste gjester på restauranter og hoteller er hvite. De som jobber der er svarte. Svarte hushjelpere er fortsatt vanlig i hvite hjem. Men alle disse servicearbeiderne må pendle inn og ut fra sentrum, noe som gjør et stort innhogg i lønna deres.

En servitør tjener 3 000 rand (1.780 norske kroner) i måneden. Pendlingen med minibuss til de svarte boligområdene 45 kilometer utenfor sentrum koster 1.800 rand (1.070 kroner) i måneden.

Boligprisene i sentrum er også uoverkommelige for folk med en så lav inntekt. Og siden de ikke kan bo i sentrum, så kan de heller ikke ta del i det tilfeldige arbeidsmarkedet som det er større sjanse for i sentrum enn på landet.

I Sør-Afrika fins det ikke sosialpenger for folk mellom 18 og 60 år. Familier som ikke har noen inntekter, kan få 380 rand for hvert barn opp til 18 år.

FRYKTER BULLDOSERNE. Reclaim the City frykter det samme skulle skje med Woodstock Hospital som skjedde i District Six like ved. Det ble jevnet med jorden av bulldosere under apartheid. Det var utålelig for maktøverne at hvite, svarte, fargede og asiater levde side om side i bydelen. 60 000 mennesker ble tvangsflyttet ut på landet til townships med små boliger i mur. Rundt slike townships er det store slumområder der folk setter opp skur av bølgeblekkplater, planker og plast.

I disse områdene er det dårlig tilgang på vann og toaletter. Sjøppel blir dumpet i hauger og satt fyr på når kommunen ikke henter det som de skal. Noen steder blir det satt opp latrinebokser som heller ikke tømmes når de er fulle. Mange går langt for å hente vann i kanner. Sanitærforholdene blir særlig kritisk med koronaviruset som nå rammer også Afrika.

Sør-Afrikas president, Cyril Ramaphosa, var tidlig ute med tiltak mot spredning av koronaviruset i landet, og allerede 15. mars meldte han at skolene ville holde stengt. Han beordret landets befolkning til å holde seg

BARNAS ROM: Som overalt i verden blir det liv og røre når du setter unger inn i et stort rom med en ball.

hjemme i tre uker. Nøkkelpersonell som hær, politi, helsearbeidere og vareleverandører er unntatt fra utgangsforbudet, ifølge Johannesburg Sunday Times.

I hele landet er det rundt 200 000 områder der folk lever i slum. Og det er ikke lett å holde korona-avstand når du deler et par små rom og seng med flere familiemedlemmer. Det er heller ikke lett når naboene bor en blikkvegg unna. For fattige folk i townships og slum-områder i Sør-Afrika har ikke rent vann i springen. De har heller ikke råd til såpe og enda mindre til Antibac.

ORGANISERE TIL AKTIVISME. På det okkuperte sykehuset i Cape Town har de en inn-takskomiteé som krever at alle som skal få bo der, må akseptere husreglene, der de blant annet forplikter seg til å delta i sosiale aktiviteter. Hver ettermiddag er det møter.

Deena Bosch fra organisasjonen Reclaim the City påpeker viktigheten av å få folk til å komme sammen og organisere seg for å ta tak i de utfordringene de møter.

– Hvordan får vi bostedsløse til å snu seg i håpløsheten og bli aktivister? Hvordan kan vi sørge for at de får bli værende i indre by etter å ha blitt kastet ut av leiligheten? Det

vi gjør er å bygge en bevegelse og bygge en township eller landsby om du vil. Vi samler beboerne på sykehuset hver torsdag og hjelper dem med å skaffe seg juridisk hjelp for eksempel, forteller Deena Bosch.

Reclaim the City har 18 medarbeidere på full tid, deriblant jurister og forskere. Reclaim the City er en solidaritetspartner av Norsk Folkehjelp. Selv om de ikke får direkte økonomisk støtte, så samarbeider de og jobber med samme problematikk som flere organisasjoner Norsk Folkehjelp støtter i det sørlige Afrika.

Fra okkupasjonen startet til i dag, har bare to personer flyttet ut. Det er et eldre ektepar som har flyttet til et eldresenter. Det er også sosialarbeidere fra kommunen som har kommet for å legge planer for innbyggerne, men politikerne satte ned foten for dem.

Uansett er det gamle sykehusområdet nå i ferd med å bli permanente boliger for innbyggerne, mener Deena Bosch.

Loven i Sør-Afrika sier at for å kaste folk ut, så må de tilby andre boliger. Så langt har ikke kommunen greid det.

BRUTTE BOLIGLØFTER. ANC hadde en gedi-gen boligplan da de kom til makta i 1994.

Store deler av den svarte befolkningen levde i dårlige, overfylte, uformelle bosetninger. Siden har det ambisiøse boligprogrammet vært sentralt i ANCs politikk. Under valgkampen i 2014 lovte ANC å bygge en million hjem de neste fem årene.

Ifølge Department of Human Settlements, ble det bygd i underkant av 580.000 hjem i årene 2015–2018. Regjeringen selv anslår at det mangler over to millioner hjem for omtrent 12,5 millioner mennesker, og mener de skal greie det innen 2030. Men holder de dagens byggetakt på 136.000 boliger årlig, så vil de bare greie 1,5 millioner innen 2030.

Og i mellomtiden vokser befolkningen. Med en gjennomsnittsalder på 26 år er det en av de yngste befolkningene i verden, med påfølgende boligbehov framover.

– Cape Town trenger ikke flere golfbaner. La oss få lov til å leie denne jorda og la oss få leie leiligheter av kommunen. Regjeringen kommer aldri til å bygge nok boliger. Hvor mange ganger skal vi bli satt på gata? spør Deena Bosch retorisk.

På spørsmål om hun er skuffet over ANC svarer hun kontant:

– Jeg gikk i fengsel for disse folkene. Jeg er rasende! sier Deena Bosch.

Vi trenger ny politikk mot bombing av byer

Sivil beskyttelse er en alvorlig mangelvare i væpnet konflikt. Når eksplosive våpen brukes i byer, er over 90 prosent av dem som skades og drepes sivile. Dette er et uakseptabelt høyt tall, og bruken av slike eksplosive våpen i tettbygde strøk må unngås.

RASMUS SANDVOLL WESCHKE, rådgiver Norsk Folkehjelp [tekst]

Norsk Folkehjelp jobber verden over for å beskytte liv og helse mot udetonerte miner, klasevåpen og andre etterlatenskaper etter kriger og konflikter. Vi arbeider for en minefri verden der folk kan ferdes trygt, jorda kan dyrkes og ingen skades eller drepes av udetonerte våpen. Men hva med pågående kriger? Hvordan jobber Norsk Folkehjelp for å hjelpe mennesker som bor i byer som bombes?

Vi gjør i hovedsak to ting. Det ene er å hjelpe sivile med trening i enkel beredskap, og gi dem kunnskap om hvordan de selv kan unngå å bli rammet av krigens grusomheter. Det andre er å jobbe med politisk påvirkningsarbeid for å få slutt på bruken av eksplosiver med stor områdeeffekt i urbane strøk. Denne teksten tar for seg det siste, og hva som gjøres internasjonalt for å sette en stopper for denne typen krigføring.

Når et angrep med eksplosive våpen rettes mot tett befolkede områder, er det stor sannsynlighet for at de treffer noe annet enn målet (mest sannsynlig noe sivil), at eksplosjonen ødelegger bygninger og mennesker langt unna (på grunn av trykkbølgen, brann og fragmenter som slynges i alle retninger), og at bombingene forårsaker alvorlige lang-

NORSK FOLKEHJELPS INNSATS PÅ BAKKEN

Norsk Folkehjelp har tradisjon for å kombinere politisk påvirkningsarbeid og konkret arbeid på bakken. Dette gjør vi for å forhindre at mennesker blir skadet eller drept av eksplosive våpen før, under og etter konflikt. Gjennom vårt program Konfliktberedskap og beskyttelse lærer vi opp folk i enkel beredskap som kan begrense skade og hjelpe dem med å holde seg i live i et konfliktområde. Det gjelder å vite hva som er trygge adferd i møte med udetonerte eksplosiver, hvor folk best kan søke tilflukt, og hvordan de best kan evakuere boligen sin og også forberede seg på å måtte isolere seg selv til det verste er over. Altfor ofte har sivile som er fanget i konfliktområder få ressurser til å beskytte seg selv i møte med tønnebomber, artilleri, improviserte eksplosiver og granater som sendes inn i boligområdene der de lever.

tidsvirkninger. Når vannledninger, strøm, veier, avløp, sykehus og annen infrastruktur skades, fører det til dårligere helse, verre levekår, flukt og utrygghet i lang tid. Aller verst

rammes barna, fordi kroppene deres er enda mer sårbare for trykkbølger, brannskader og splintskader enn voksne.

Dette veldokumenterte problemet må vi til livs. Norsk Folkehjelp jobber sammen med andre internasjonale organisasjoner i en kampanje for å motvirke slik bruk av eksplosive våpen. Koalisjonen heter International Network on Explosive Weapons (INEW) og Norsk Folkehjelp er styremedlem. Sammen krever vi at bombing av byer stoppes, slik at sivile beskyttes bedre. Det er først og fremst stater som må ville dette, og vi nøler ikke med å legge nødvendig press på land slik at de kan bli enig om en politisk erklæring.

FORBUD MOT ALLE EKSPLOSIVE VÅPEN?

Sammen med vennene våre i INEW krever vi at stater tar ansvar og endrer politikk i hvert enkelt land, for å unngå bruken av spesielt upresise eller store eksplosive våpen. Det er veldokumentert at slike våpen rammer sivile altfor hardt. Det er viktig å merke seg at Norsk Folkehjelp eller INEW ikke ber om et generelt forbud mot alle eksplosive våpen.

► **BESKYTTE SIVILE:** Norsk Folkehjelp savner entydig støtte til en politisk erklæring mot eksplosive våpen i tettbygde strøk fra norske myndigheter. Foto: REUTERS/Stringer NTB Scanpix

Et forbud mot våpen eller kriger er dessverre ikke realistisk, derfor fins det allerede et over 150 år gammelt internasjonalt juridisk rammeverk som regulerer krigføring – krigens folkerett. Dette regelverket må vi hegne om, beskytte, og ikke minst styrke. Nye typer kriger krever tilpasninger for at målet om å minimere sivile lidelser i krig skal oppnås. Derfor trenger stater å diskutere hva disse forpliktelsene innebærer. Vi minner dem om at krigens folkerett er en minimumsstandard, ikke en gullstandard. Ikke bare er det lov å strekke seg litt lenger for å spare sivile liv – det er en moralsk forpliktelse.

I det nåværende internasjonale klimaet har stater en tendens til å skule på hverandre istedenfor å ta hverandre i hånden og gå framover i fellesskap. Derfor er det vanskelig å få gjennomslag for nye politiske initiativer, særlig innenfor nedrusting. Selv våre moderate krav om bedre sivil beskyttelse møter hard motstand. Stater ønsker trolig å ha så mange virkemidler som mulig tilgjengelig når de fører krig, og stritter dermed imot. Det samme opplevde vi da Norsk Folkehjelp var med på å få i stand forbudene mot miner og klasevåpen. Også denne gangen prøver vi alt vi kan for å sørge for at stater enes om nye retningslinjer som har en konkret merverdi, men denne gangen gjennom en internasjonal politisk erklæring.

ET STEG I RIKTIG RETNING. Politiske erklæringer er ett av virkemidlene for å sette saker på den internasjonale agendaen, og kan føre til positiv endring. En politisk erklæring er ikke juridisk bindende, men har på lengre sikt ofte vist seg å bli normgivende for hva som oppfattes som greit og hva som ikke er greit. De er nyttige retningslinjer for stater i arbeidet med å gjennomføre politikkendringer og endre prosedyrene sine for krigføring.

En liknende politisk erklæring som ble utarbeidet for noen år siden, kalles Trygge skoler. Den har bidratt til mye mer oppmerksomhet rundt bruken av skoler i krigssituasjoner. Over 100 land – og selv ikke-statlige væpnede grupper – har skrevet under på erklæringen, og lovet å beskytte skoler fra militær bruk.

Det er Irland som koordinerer arbeidet med å utarbeide en politisk erklæring om eksplosive våpen og bedre sivil beskyttelse. Forhandlingene har vært tøffe, og det eksisterer et stort sprik av meninger landene imellom.

Norsk Folkehjelp er til stede hver gang landene forhandler. Vi kommer med faglige råd og innspill, og prøver å dra avtalen i mest mulig positiv retning.

Norge har lenge vært engasjert i spørsmålet, likevel savner Norsk Folkehjelp en entydig støtte til kravet om å unngå bruk av

eksplosive våpen med stor områdeeffekt i tettbefolkede områder. Dette kravet vil faktisk gjøre det enklere for Norge å sikre respekten for krigens folkerett (som Norge er juridisk bundet av og en uttalt forkjemper for) og bidra til å beskytte sivile bedre. Sivil beskyttelse er en alvorlig mangelvare i

TREFFER SIVILE: Når et angrep med eksplosive våpen rettes mot tett befolkede områder, er det stor sannsynlighet for at de treffer noe annet enn målet. De treffer mest sannsynlig noe sivilt. Eksplosjonen ødelegger også bygninger og dreper og skader mennesker langt unna. Foto: REUTERS/Ammar Abdallah NTB Scanpix

Rasmus Sandvoll Weschke er rådgiver i Norsk Folkehjelp, hvor han jobber med politisk påvirkningsarbeid for bedre beskyttelse og programmet Sivil beskyttelse og beredskap. Han har tidligere jobbet i Den internasjonale Røde Korskomiteen (ICRC) og har en MSc i internasjonale forhold fra London School of Economics.

dagens konflikter, og det er alltid de sivile det går verst ut over. Mye mer må gjøres, og dette initiativet er et lite, men nyttig steg i riktig retning.

HVA SKJER VIDERE? Forhandlingene om en politisk erklæring startet for alvor sent i 2019,

og det var planlagt at de skulle være fullført innen mai 2020. Den globale covid-19-pandemien har satt en midlertidig stopper for forhandlingene, men så snart som mulig skal stater igjen møtes for å diskutere videre.

Uansett når en politisk erklæring blir ferdigstilt, er det ikke selve ordene i en tekst

som vil beskytte sivile, men handlingene til dem som kriger. Norsk Folkehjelp anser en politisk erklæring kun som en start. Vi skal fortsette arbeidet vårt for bedre sivil beskyttelse også når teksten er klar.

MILJØET – USYNLIG OFFER FOR KONFLIKT: En av de største miljøkonsekvensene av minerydding er når man sprenger eksplosiver man har funnet. Sprengni

Minerydding i grønnere

Norsk Folkehjelp har satt i gang et prosjekt som skal begrense forurensning og ivareta miljøhensyn i mineryddingsprogrammene. Selv om humanitære hensyn veier tyngst, kan mye gjøres for å bli mer miljøvennlige i oppryddingen etter væpnet konflikt.

INGEBJØRG SØRENES [tekst]
CRAIG MCINNALLY [foto]

At eksplosiver er en miljøversting vies normalt lite oppmerksomhet, og miljøet omtales gjerne som det stilltiende offeret for væpnet konflikt. Forurensningen som skjer når miner og eksplosiver skal opp av bakken og ufarlig-

ngene- forurenses lufta og jorda i områdene rundt.

retning

gjøres har heller ikke vært et prioritert område for nedrustningssektoren. Dette ønsker Norsk Folkehjelp å gjøre noe med.

– Miljøprosjektet skal se på hvordan vi i Norsk Folkehjelp rent praktisk kan redusere avtrykket vårt, spesielt i mine- og eksplosivryddingen. Det vi håper å oppnå på et mer overordnet nivå er en mer bærekraftig utvik-

GRØNNERE HUMANITÆR MINE- OG EKSPLOSIVRYDDING

- Norsk Folkehjelp og CEOBS baserer sitt treårige samarbeid på en omfattende kartlegging av feltet og på en gjennomgang av all litteratur som beskriver metodene som har gitt best resultater. Norsk Folkehjelp vil registrere dagens aktiviteter og operasjoner gjennom en serie feltbesøk, vurdere lokal miljøpraksis og reise viktige miljø- og samfunnsøkonomiske spørsmål.
- Gjennom engasjement og samarbeid med lokale aktører vil vi utvikle relevante grønne retningslinjer og utarbeide materiell for å øke erkjennelsen av hvor viktig det er å ta vare på miljøet. Gjennom prosjektet vil det også utvikles nye verktøy til det operasjonelle arbeidet som vil gjøre alle faser av mineryddings- og nedrustningsarbeidet grønnere. Målet er både å redusere miljøavtrykket fra egen ryddeaktivitet og håndtere annen konfliktrelatert miljøforurensning i lokalsamfunnene hvor Norsk Folkehjelp har aktivitet.

ling og økt miljø sikkerhet i konfliktrammede land, forklarer Kendra Dupuy, som jobber med miljøvernsspørsmål i avdelingen for humanitær mine- og eksplosivrydding.

Prosjektet er et samarbeid mellom Norsk Folkehjelp og The Conflict and Environment Observatory (CEOBS), en britisk sivilsamfunnsorganisasjon som arbeider for å øke bevisstheten om de kritiske, men ikke alltid like åpenbare ringvirkningene konflikt og militær aktivitet får for miljøet.

INTERNASJONALE STANDARDER. En av de største miljøkonsekvensene av minerydding er at metoden som brukes for å få bukt med eksplosivene – nemlig sprengning – forurenser lufta og jorda i områdene rundt. En annen negativ konsekvens er at de store maskinene som brukes til å fjerne eksplosiver ødelegger vegetasjon og jordsmonn.

Det eksisterer internasjonale standarder som setter tydelige krav til hvordan sprengning og transport av avfall skal foregå. I en del tilfeller bidrar disse til å begrense fotavtrykket, og Dupuy registrerer at det har vært en tydelig forbedring i nedrustningssektoren de senere årene.

– I dag ser vi at de fleste organisasjonene etterlever internasjonale standarder, og at mange organisasjoner har satt i gang tiltak for å redusere miljøavtrykket sitt. I Norsk Folkehjelp har for eksempel landprogrammene utviklet egne handlingsplaner for miljø som vi håper vil bidra til å begrense fotavtrykket ytterligere. Alt i alt er sektoren i en positiv utvikling, men det gjenstår fortsatt mye arbeid. Derfor er dette prosjektet så viktig, avslutter Dupuy.

Seniorrådgiver Kendra Dupuy er statsviter, og jobber med miljøvernsspørsmål i avdeling for humanitær mine- og eksplosivrydding i Norsk Folkehjelp.

Norsk Folkehjelp Kragerø har fått 584 000 kroner fra Kompetansepluss for å holde kurs for flyktninger i lokalmiljøet. Kursene er praktisk rettet innenfor språk og samfunnsforståelse, og kobles opp mot lagets ordinære aktiviteter.

SISSSEL FANTOFT [tekst]

Midlene skal brukes på fem forskjellige kurs, som er ulike kombinasjoner av grunnleggende ferdigheter: Norsk, lese/skrive, matematikk, data og muntlig. Kursene er på mellom 70 og 130 timer, og de to første starter til høsten.

– Det blir ti deltakere pr. kurs. Vi har rekruttert deltakerne til de to første kursene, og er nå i ferd med å kartlegge deres behov. Kurset er primært for deltakere som ikke har annet skoletilbud, men de må gjerne ha jobb og livet fylt med andre aktiviteter, forteller Desirée Penzo, som sammen med Per Ivar Myrene, kalt Pim, er kursleder.

Begge har kurskompetanse som NGF- og KNF-instruktører i Norsk Folkehjelp. I tillegg har Desirée erfaring som prosessveileder for KS og Folkevalgprogrammet, og Pim som lærerassistent på Kragerø Læringscenter.

– Å få midler er både stimulerende og bra for aktivitetene i laget, men det følger med et ansvar for at kvaliteten står i samsvar med det vi søker om. Vi ønsker å lage relevante kurs som gjenspeiler deltakernes virkelighet og behov, sier Penzo.

FRISKE MIDLER. Kragerø Læringscenter inviterer Norsk Folkehjelp Kragerø til å være med på søknadsprosessen Kompetansepluss i fjor, uten at tilskudd ble innvilget. Søknaden krever at frivilligheten samarbeider med en opplæringsressurs. I år utformet laget en søknad basert på en skreddersydd samarbeidsavtale med Læringscenteret, og det utløste over en halv million kroner i støtte.

– Vi har en samarbeidsavtale med

Bedre rustet med

DELTAKERE OG KURSLEDERE: Norsk Folkehjelp Kragerøs kurs retter seg mot voksne flyktninger som
Sittende foran: Farhad Golami, Fra venstre: Amran Nur Mohamed, Mesgna Mehari, Desirée Penzo, Sam

Læringscenteret om rådgiving, kvalitets-sikring og evaluering av kursene våre, samt at de hjelper til med kartlegging av kursdeltakerne, forteller Penzo, som oppfordrer andre lag til å søke om tilsvarende midler.

– Det satses på kompetanseheving i Norge for tiden. Staten legger inn mye friske midler for at folks kompetanse og arbeidsmarkedets behov skal stemme overens. Det er svært mange som har behov for å styrke sine grunn-

leggende ferdigheter i vårt samfunn. At frivilligheten kan engasjeres og ses på som et potensial i denne sammenhengen er framsynt og smart, tenker jeg. Det gjør at vi kan finne nye og annerledes former for opplæring som en skole ikke vil kunne tilby. Det er kreativt og interessant!

MØTESPÅTVERS. Norsk Folkehjelp Kragerøs kurs retter seg mot voksne flyktninger som

økt kompetanse

er ferdig med introduksjonsprogrammet og ikke lenger har noe undervisningstilbud fra det offentlige Lee, James Matovu. Bak: Per Ivar Myrene [Pim]. Foto: Marius Haugen, Kragerø Blad Vestmar

er ferdig med introduksjonsprogrammet og ikke lenger har noe undervisningstilbud fra det offentlige.

– Kursene blir knyttet opp mot våre andre aktiviteter, som språkkafeen vi har hver torsdag. Der pleier det å komme mye folk, og det er fin arena for læring, for eksempel i matematikk. Kursdeltakerne kan lage budsjetter, handle inn, måle, veie og servere mat. Vi har også en velvillig sanitetsgruppe i laget som

kan trekke inn deltakerne på førstehjelpskurs hvor de kan trene på praktiske ferdigheter, samt å lytte til pasienter, ringe etter hjelp og så videre, sier Penzo.

Kursdeltakerne vil også få mulighet til å delta på onsdagstreffene for seniorer i regi av Norsk Folkehjelp Kragerø.

– Vi håper at våre eldre medlemmer som har sitt onsdagstreff på seniorsenteret vil ønske oss velkommen inn. Vi tenker at dette

FAKTA

- › Kompetanse Norge er et direktorat under Kunnskapsdepartementet.
- › Kompetansepluss er en tilskuddsordning fra Kompetanse Norge for opplæring i grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving, regning, muntlig, ikt og norsk eller samisk.
- › Virksomheter og frivillige organisasjoner kan søke om penger gjennom ordningen, som skal bidra til at voksne får nødvendig kompetanse til å mestre krav og omstilling i arbeidslivet.
- › Tall fra PIACC viser at:
 - 400 000 voksne i Norge har svake grunnleggende ferdigheter i lesing.
 - 480 000 voksne i Norge har svake grunnleggende ferdigheter i regning.
 - 800 000 voksne i Norge har svake ikt-ferdigheter.

KILDE: KOMPETANSEPLUSS

er en fantastisk fin mulighet til å skape en muntlig-arena for våre kurs, sier hun.

VIL BIDRA TIL TRYGGHET. På grunn av koronasituasjonen ble oppstarten av kursene forsinket.

– Vi skulle egentlig starte opp før sommeren, men nå kommer vi ikke i gang med de første kursene før til høsten. Kursperioden blir dermed forskjøvet, kanskje fram til januar 2022, sier Penzo.

Å gjøre folk oppmerksom på tilbudet blir en viktig oppgave. Rekrutteringen skjer via egne nettverk, sosiale medier, lokalavisa, Nav, Læringssenteret og – ikke minst – jungelt-elegrafen.

– Vi bor i en relativt liten by med kort vei mellom folk. Vi får også litt drahjelp fra Læringssenteret, som har god oversikt over tidligere elever. Kurset er gratis, og det blir tilrettelagt best mulig ut fra den enkeltes muligheter og behov. Vi håper at disse kursene vil bidra til at deltakerne føler seg tryggede på flere områder, både språklig og praktisk, sier Desirée Penzo.

Styrker kvinner og endrer holdninger

Overgrep mot kvinner og jenter er et gjennomgripende problem i Myanmar. Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon Akhaya Women hjelper kvinner til å utfordre tradisjonelle og sosiale normer, og står bak flere nasjonale kampanjer.

SISSEL FANTOFT [tekst]

I Myanmar's grunnlov fra 2008 sikres alle innbyggere like rettigheter, men kvinner omtales først og fremst som mødre. På FNs likestillingsindeks for 2018 ligger Myanmar på plass nummer 148 av 189 land.

I 2008 jobbet Htar Htar i et hiv-prosjekt i en organisasjon i Myanmar, og gjennom arbeidet lærte hun for første gang at kvinners menstruasjonsblod ikke er skittent.

– Dette er noe som er dypt forankret i vår kultur, så for meg var det enormt frigjørende å oppdage at jeg ikke trenger å underkaste meg menn bare fordi jeg er kvinne. Jeg var 36 år gammel, og jeg følte en vanvittig lettelse og styrke. Jeg innså at det stereotypiske synet på kvinners kropp er roten til de kul-

turelle og sosiale ulikhetene mellom kjønnene i Myanmar og mangelen på kunnskap om seksualitet, forteller hun.

Htar ønsket å dele sin kunnskap med flere kvinner, og begynte å jobbe hjemmefra i helgene for å spre informasjon.

– Etter et par år begynte jeg å arbeide med dette på fulltid. Jeg inviterte kvinner til å komme på workshops hjemme hos meg hvor vi snakket om seksualitet og at kvinner ikke bare er koner og mødre – vi skal ikke gjemmes bort, sier hun.

LYNKAMPANJE. Htar Htar opplevde at hennes egenutviklede modell for å styrke kvinner gjennom dialog og workshops fungerte over all forventning, og det ga henne energi til å stå på videre.

– I utgangspunktet er jeg sjenert og introvert, og slett ingen aktivist og ledertype. Derfor trodde jeg ikke at jeg kunne etablere og lede en organisasjon. Jeg innså likevel at hvis jeg skulle fortsette på egen hånd kunne jeg maksimalt ha ti workshops, men hvis jeg lærte opp andre til å fasilitere kursene kunne jeg nå ut til mange flere og spre enda mer kunnskap. Derfor startet jeg i 2011 et mentorprogram over 17 halve dager hjemme hos meg. Hver av kvinnene som deltok i programmet kunne dra til sine lokalsamfunn og føre arbeidet videre til jenter og kvinner der, sier hun.

AKHAYA

- Etablert i 2008 av Htar Htar som et lokalt initiativ av og for kvinner.
- Basis for organisasjonen er en egenutviklet modell for å styrke kvinner til å utfordre tradisjonelle, sosiale normer og kjønnsstereotyper gjennom dialog om seksualitet.
- Etablerte i 2011 et eget mentorprogram for kvinnelige ledere som ble «endringsagenter» i sine lokalsamfunn.
- Mentorene sto bak den første kampanjeaksjonen ledet av kvinner i Myanmar i 2011: Whistle for Help for å stanse seksuell trakassering på busser.
- Siden 2013 har Akahya mottatt støtte fra internasjonale bidragsgivere til å utvikle systemer og strukturer, og samarbeider med en rekke lokale organisasjoner over hele Myanmar.

HOTLINE: Akhaya Women har startet et nytt og innovativt prosjekt ved å opprette en hotline – en telefonlinje som kvinner som blir utsatt for slik vold kan ringe for rådgivning, støtte og hjelp. Foto: Akhaya Women

LEDER: Htar Htar følte en enorm lettelse og styrke da hun oppdaget at hun ikke trenger å underkaste seg en mann. Hun etablerte organisasjonen Akhaya Women for å lære opp andre kvinner til å holde seminarer om kvinners rettigheter. Foto: Akhaya Women

Et utbredt problem i Myanmar er seksuell trakassering på busser, som mange kvinner er avhengig av å ta for å komme seg rundt.

– Etter hvert som flere kvinner innså at vi ikke er et annenrangs kjønn, begynte vi å spørre oss selv hvorfor vi utsettes for slike opplevelser. Vi bestemte oss for å lage en kampanje, og ideen spredte seg som ild i tørt gress. I løpet av tre uker fikk vi på beina den aller første kampanjen ledet av kvinner i Myanmar, forteller Htar.

366 frivillige dro ut til bussholdeplasser i Yangon en morgen, og i løpet av halvannen time delte de ut tusenvis av løpesedler og fløyter til passasjerene.

– Den gangen kunne maksimalt fem mennesker samles ifølge loven, så vi visste at vi ville bli arrestert hvis vi ikke var raske. Vi var som en flash mob, og det hele var som en drøm. Noe av det mest fantastiske var at en tredel av de frivillige var menn, sier hun.

STERK ORGANISASJON. Akhaya Women er en unik organisasjon i Myanmar, og arbeider med holdningsendring på mikronivå i samtalegrupper om tematikk som sex, kropp, kjønnsbasert vold, kjønnsroller, og betydningen av statusforskjeller mellom gutter og jenter fra tidlig alder.

– Jeg skjønnte tidlig at jeg måtte finne

internasjonale bidragsytere, og i 2013 tok vi de første midlene – det var som et mirakel. Vi har hele tiden vært opptatt av å etablere gode og transparente strukturer, utdanne staben og sørge for kvalitet på alle nivåer. I løpet av fem år ble vi en sterk organisasjon, nettopp fordi vi satte oss tydelige mål og jobbet hardt, sier Htar.

I dag har Akhaya Women 25 ansatte, og samarbeider tett med lokale organisasjoner over det meste av landet.

– Vi overfører ikke bare kunnskap, men også ferdigheter og nettverk. I Myanmar undervises det ikke om seksualitet i skolen, ikke engang i medisinstudiene. Det er heller ikke noe det snakkes om hjemme, sier hun.

De siste årene har Akhaya Women holdt kurs for blant annet medlemmer i Myanmar parlament og landets politistyrke.

– Ministrene for helse, utdanning og velferd aksepterer i dag vår tilnærming, og sender sine medarbeidere på workshops hos oss. Det er helt utrolig, og en viktig del av en nødvendig holdningsendring. Vi tror at når holdninger endres vil politikken følge etter, sier hun.

VOLD I HJEMMET. Da Htar Htar startet med sine workshops hjemme hadde hun to småbarn. I dag er datteren 13 år gammel og sønnen 11.

– Da jeg sa opp jobben for å gjøre dette på fulltid var mannen min skeptisk, både fordi jeg ikke lenger hadde noe inntekt men brukte familiens penger på prosjektene, og fordi han var redd for at jeg skulle bli arrestert. Han tok kontakt med min mor, og de avtalte et møte med bibelskolelæreren min. Der fikk jeg beskjed om å roe meg ned og slutte med det idealistiske arbeidet, forteller hun.

Selv om hun var skuffet over den manglende støtten fra familien, fortsatte Htar sin innsats.

– Etter hvert innså mannen min at det var bra for familien at jeg ikke lenger ville underkaste meg, og i dag er han en stor støtte for meg. Jeg glemmer aldri juleselskapet i 2018 da han erklærte at han var feminist, sier hun.

Også Myanmar har innført strenge restriksjoner i forbindelse med koronapandemien. Det har ført til en dramatisk økning av vold i hjemmet.

– Vi samarbeider tett med politiet, velferdsmyndighetene og lokale organisasjoner for å nå ut til kvinner som utsettes for vold, sier Htar.

MYANMAR

- Republikk i Sørøst-Asia, tidligere kjent som Burma.
- Antall innbyggere: Ca. 55 millioner.
- Hovedstad: Naypyidaw [Pyinmana] [flyttet fra Yangon i 2006].
- Burma fikk sin uavhengighet fra det britiske koloniherrdømmet i 1948 etter forhandlinger med AFPFL [Anti-Fascist People's League] ledet av Aung San.
- Etter et blodig kupp i 1962 tok en militærjunta makten i landet.
- I 1988 fant store demonstrasjoner mot myndighetene sted. Etter et nytt militærkupp tok general Saw Maung over makta.
- I 1990 avholdt militærjuntaen valg, og Aung San Suu Kyis parti Nasjonal liga for demokrati vant overlegent. Regimet nektet å gi fra seg makta. I 1991 fikk Aung San Suu Kyi Nobels fredspris.
- I 2010 ble det avholdt et demokratisk valg, og the Union Solidarity and Development Party, støttet av det militæret, oppga å ha fått 80 prosent av stemmene. Samme år ble opposisjonsleder Aung San Suu Kyi sluppet ut av husarrest. I 2012 fikk hun plass i parlamentet.
- I 2018 anklages Myanmar for folkemord på rohingyaene. Aung San Suu Kyi kritiseres for å ikke fordømme overgrepene. I praksis styrer hun landet som «statsrådgiver».
- Norsk Folkehjelp har vært til stede i Myanmar siden 2004, og fikk offisiell status som bistandsorganisasjon i 2009. Gjennom samarbeid med om lag 30 partnerorganisasjoner jobber Norsk Folkehjelp med demokratiserings- og fredsprosjekter, i tillegg til humanitært nedrustningsarbeid.

Akhaya Women har startet et nytt og innovativt prosjekt ved å opprette en hotline – en telefonlinje som kvinner som blir utsatt for slik vold kan ringe for rådgivning, støtte og hjelp.

– Vold i hjemmet var et økende problem også før koronapandemien, og nå mottar vi mange flere henvendelser om dette. Vi jobber med nye kampanjer for å møte dette problemet, sier Htar Htar.

VILLAGGIO NORGE

Historien om en norsk landsby for flomofre i Italia

Da elva Po gikk over sine bredder i 1951 ble 180 000 italienere drevet på flukt. Tusenvis ble hjemløse. Den norske Italiahjelpen bygget en landsby for fem hundre av dem.

MAGNUS HELGERUD, forfatter og idéhistoriker [tekst]

14. november 1951, klokka er 19.45. Vi befinner oss i Polesine-området, 60 kilometer sør for Venezia. Enorme vannmasser styrter nedover elva Po og ut mot Adriaterhavet. Vannstanden er rekordhøy. Kraften i elva er voldsom. De siste to ukene har det regnet konstant, og folk har jobbet på spreng for å unngå en katastrofe. Tonnevis med sandsekker har blitt lagt ut for å demme opp. Akkurat idet mørket har senket seg, gir dike-ene etter for naturkreftene. En vegg av vann reiser seg. Den slår inn over jordene og videre inn mot de mange små landsbyene. Bølgene tar mennesker, buskap og hus med seg på sin vei, gjennom natta og ut mot sjøen.

Et par dager senere tar en italiensk radio-reporter seg inn i området. Han forteller om scener av død og ødeleggelse som utspiller seg foran hans øyne. Rundt 100 personer har mistet livet i vannmassene, 1000 kvadratkilometer med dyrket mark er forvandlet til en innsjø, 16 000 husdyr har gått tapt og 180 000 av områdets innbyggere, mange av dem fattige bønder, er nå drevet på flukt. – Ubeskrivelig, stotret reporteren fra statskanalen.

Eksperter har lenge advart mot at blant annet avskogingen i fjellene ville kunne føre til økte vannmasser i elva, og nå er katastrofen et faktum.

Så fort meldingen når fram til Norge bestemmer Norsk Folkehjelp og Røde Kors seg for å bidra. Sammen forfatter de et opprop for det de kaller for Italiahjelpen. En appell trykkes på avisforsidene landet rundt. Det norske folk blir bedt om å donere penger, klær

FLOM: Elva Po går over sine bredder og forårsaker flom i Polesine-området i 1951.

KONGEN: Overskrift fra avisa Nationen 1951.

og mat. Statsminister Oscar Torp stiller seg bak initiativet. – Italienerne klarer ikke hjelpearbeidet etter en slik naturkatastrofe alene, sier han i en tale i radioen, før han retter en inntrengende henstilling til alle kvinner og menn om å støtte Italiahjelpen [Verdens Gang 23. november].

10 000 GUMMISTØVLER. Det skulle raskt vise seg at svært mange fulgte denne henstillingen og bidro. I de neste ukene ble det samlet inn alt fra tørrfisk og tørrmelk til klær og cash. Viking-konsernet donerte 10 000 par med gummistøvler, flatbrødfabrikken Ideal

FLYKTNINGER: 180 000 mennesker ble drevet på flukt under flommen i Italia i 1951. Foto: Wikimedia

på Hamar gav et tonn flatbrød, kongen donerte 1000 kroner, og norske fotballklubber, med storlaget Fredrikstad FK i spissen, samlet inn 200 000.

Lokalavisa i Grimstad kunne under overskriften Flinke gutter melde om at to aspirerende ildsjeler, ved navn Terje og Herman, hadde arrangert utlodning av ei kringla og to bokser med hermetiske plommer. De hadde fått inn 34 kroner som ble overlevert Italiahjelpen. [Det var for øvrig Fru Eriksen som vant kringla].

Allerede etter et par uker hadde 77,5 tonn med matvarer, klær og skotøy blitt sendt av gårde, og nordmenn hadde gitt i underkant av 1,5 millioner kroner – tilsvarende 25 millioner i dag. Men hvordan kunne disse midlene best komme flomofrene til nytte?

FERDIGHUS FRA FREDRIKSTAD. Ettersom titusenvis av mennesker stod hjemløse, bestemte Italiahjelpen seg for å bygge opp en hel landsby. I slutten av august 1952 ble 50 stykk flatpakkede tomannsboliger fraktet ned til Nord-Italia.

Husene var tegnet av en italiensk arkitekt, mens patentet og materialene var det Fred-

rikstad Treullfabrikk som stod for. En lokal fraksjon av Røde Kors skulle ta seg av byggearbeidet der nede, men norske eksperter var med for å veilede. Hovedansvaret for det norske oppsynet ble gitt til «den kjente skiinstruktør Peder Kjellberg, som jo er tømmermann av yrke, og som kan italiensk og kjenner italienske forhold», het det i avisene.

Kjellberg selv – som for øvrig hadde representert Italia i hopp under det underkjente Ski-VM i Cortina 1941 – innrømmet overfor Aftenposten at disse «monotone» tomannsboligene kanskje ikke helt tilfredsstilte italienernes medfødte skjønnhetssans. «Men bare vent til poplene står i vårgroent på piazzen og robiniaens bladverk kranser hovedgatene, da skal ingen komme og si at ikke Landsbyen Norge er et trivelig sted», sa Kjellberg før han fulgte opp med en humoristisk observasjon: «Italienerne kan ikke leve uten blomster – de vil heller unnvære maten enn skjønnheten.» [Aftenposten 8. januar 1953.]

Et par måneder senere sendte Avisens Gang en korrespondent til området. Etter å ha rapportert om byggearbeidet kom journalisten med en kuriøs bemerkning: «I Norge vil det kanskje forbause og skuffe å få

EVAKUERING: Folk evakueres fra de flomrammede bygningene og fraktes i sikkerhet. Foto: Arbark.

vite at innbyggerne i landsbyen kommer til å være kommunister.» Dette området av Italia var og er kjent for å være ganske så rødt politisk, og få år i forveien hadde selv Det norske ►

HISTORIE

Arbeiderparti gått til det skritt å definere seg som antikommunistisk. Det var en gryende frykt for den røde fare her hjemme, og journalisten hadde kanskje rett i at noen av de norske givne ville bli forbauset.

LANDSBYEN NORGE. Men solidariteten kjente ingen ideologiske grenser. Et lite år senere, i september 1953, stod 100 familier på til sammen 450 personer klar til å flytte inn i de norske ferdighusene. De splitter nye leilighetene hadde innlagt vann og strøm, noe som hadde vært uvanlig på disse trakter før katastrofen.

Formannen i Norsk Folkehjelp, Sigurd Halvorsen, reiste ned for å overvære innvielsen av landsbyen. Til Arbeiderbladet kunne han fortelle at de samme jordbruksarbeiderne som bodde der før katastrofen nå hadde fått nye hjem. Innbyggerne hadde selv valgt å kalle stedet for Villaggio Norge – Landsbyen Norge – og nå hadde de stilt i stand til fest for Halvorsen, Kjellberg og de andre nordmennene. «Det var pyntet med flagg og girlander og over 1500 mennesker var tilstede», meddelte den fornøyde formannen. «Høydepunktet var likevel overrekkingen av gavebrevne til familiefaren i hver av leilighetene – hver familie fikk nem-

Sigurd Halvorsen.

lig et brev som gir dem eiendomsretten til huset.» [Arbeiderbladet 30. september 1953]

Landsbyen lå nå på en høyderyg, og den var omgitt av betongvoller til vern «mot nye overraskelser fra Po-elvens side», som det ble sagt i avisene. Denne høyderyggen strakk seg dog ikke lenger til værs enn drøye fire meter over havet, og på spøkefullt vis ble den kalt for alpen i Po-deltaet av innbyggerne.

«HILS KONG HAAKON!» Halvannet år etter at Villaggio Norge ble innviet, besøkte journalisten Jørgen Juve landsbyen. Den tidligere fotballstjernen rapporterte om mennesker som nå hadde «funnet tilbake til livet og troen på fremtiden»:

«I den skarpe skyggen av de lave norske husene, mot en ødsel kveldssol, står en staselig gammel dame – Rosa Marcellina Pacchiale – ved sykkel sin og sier en hel del jeg ikke forstår. Unntatt det aller siste: Hils Pre-sidenten! Hvilket betyr hils Kong Haakon! Hun er takknemlig for huset hun har fått av Norge etter flommen høsten 1951, og hun lar hele sitt latinske temperament velte innover meg [...] På meg virker det sterkt at et norsk tiltak har gitt et slikt storslått resultat. Her har norske gi vere ytt levende nasjonalhjelp til en velorganisert liten by for fem hundre mennesker. Et samfunn som stadig lar tankene gå til et annet land på kloden – til mennesker langt borte, i en verden med atskillig strid.»

[DAGBLADET 26. FEBRUAR 1955]

Juve fortalte videre at en stor bauta i marmor – utsmykket med relieffer av flombølger, familier som holder hverandre i hendene og et vikingskip – hadde blitt oppført som et minnesmerke over bistanden fra den norske Italiahjelpen.

Bauten står der ennå, og landsbyen heter fortsatt Villaggio Norge. Men under byggearbeidet hadde prosjektet faktisk blitt kalt for Oslo. Så dersom du i dag spør en av den eldre garde der nede om hvor vedkommende er fra, vil du faktisk kunne få til svar: Io sono di Oslo.

ITALIAHJELPEN 1966. Da en ny flomkatastrofe rammet Italia i 1966 ble Italiahjelpen igjen involvert. Denne flommen er mest kjent for at den la Firenze under gjørme. Den ødela flere av renessansebyens kulturskatter og truet en hel verdensarv. Folk strømmet til fra hele Europa for å bistå i hjelpearbeidet. Ita-

liahjelpen valgte dog å rette sitt fokus mot en liten by nord for Verona ved navn Canal San Bovo. Skogsarbeiderne i området hadde mistet det meste. Veiene var borte, broer hadde rast sammen, og jordene var «skylt avgårde med flomvannet eller dekket av grus og slam». Mat, klær, medisiner og penger ble igjen samlet inn for å hjelpe de rammede.

PÅ FLUKT: Flomflyktninger fra Polesine. Foto: Wikimedia

NORSK GATE: En liten italiensk innbygger i Villaggio Norge, står i gaten som har fått navnet Oslo. Foto: Dagbladet.

Kilder

- Norske aviser fra årene 1951–1955, samt året 1966.
- *L'alluvione – il Polesine e l'Italia nel 1951* [Paolo Sorcinelli]

NORSK BY: Minnesmerket over den norske hjelpen står den dag i dag i Villaggio Norge.

**Et godt arbeidsmiljø
og topp sikkerhet
– to sider av samme sak**

Norsk Lokomotivmannsforbund

Arbeiderbevegelsens
Arbeidsgiverforening

Sørmarka
KONFERANSEHOTELL

LO Media

Skolenes landsforbund
Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

Norsk Nærings- og
Nytelsesmiddelarbeiderforbund

**Norsk
Protein**

– ledd i næringskjeden
www.norskprotein.no

Norsk Jernbaneforbund
Møllergt. 10, 0179 Oslo

Fred. Olsen & Co.

ANNONSER

Norsk Folkehjelp takker for støtten fra lokale klubber og foreninger

Fellesforbundet
Avd. 57 Nord Rogaland

Fellesforbundet
Avd. 5

Avd. 3
Møre og Romsdal

Fellesforbundet
Avd. 23 Raufoss Jern og Metallarb. Forening

Fellesforbundet
Marinestasjonen

Fellesforbundet
Avd. 19 Sogn & Fjordane Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 25 Stavanger

Norsk
Tjenestemannslag
Norsk Medisinaldepot

Fellesforbundet
Avd. 26 Østfold Fagforening

Fellesforbundet
Oslo Grafiske Fagforening

Norsk
Tjenestemannslag
Mattilsynet

Fellesforbundet
Avd. 53 Nordre Nordland og Sør-Troms

Fellesforbundet
Avd. 108 Innherred Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 43 Øvre Buskerud Fagforening

Avd. 91 Bodø

Fellesforbundet
Avd. 650

FAGFORBUNDET
Frogn

Avd. 15 Innlandet

Fellesforbundet
Avd. 185 Flyarbeidernes Forening

Avd. 21 Fredrikstad

Fellesforbundet
Avd. 29 Søre Sunnmøre

Avd. 40 Kristiansund

Fellesforbundet
Avd. 747 Unionen Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 75 Halden Fagforening

ELog IT
Hordaland/Sogn og Fjordane
Elektroarbeidernes Fagforening

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere

– fellesskap i hverdagen

OM NORSK FOLKEHJELP

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær mine-rydding, sanitet og redningstjeneste, integrering og asyl. Norsk Folkehjelp har mer enn 13 000 medlemmer i Norge og 2200 ansatte i over 40 land.

OM APPELL

Appell er et fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og ekstern debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

HER FINNER DU OSS:

Norsk Folkehjelps regionkontorer nåes på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionskontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Folkets Hus, Olav Tryggvassonsgt. 5
Postboks 172 Sentrum,
7401 TRONDHEIM
regionskontoret.midt@npaid.org

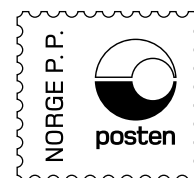
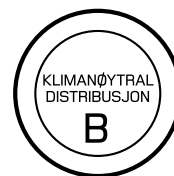
REGION VEST

Lars Hillesgt. 19, 3. etg, 5008 BERGEN
regionskontoret.vest@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Besøksadresse: Folkets Hus, Hunndalen
Postadresse: Pb 611, 2809 GJØVIK
regionskontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

Returadresse:
Norsk Folkehjelp
Postboks 8844, Youngstorget
0028 OSLO

Etter et langt liv er det mye du etterlater deg.

Solidaritet kan være noe av det.

ERNØ Foto: fotografene Lillian & Lena

Gjennom en testamentarisk gave til Norsk Folkehjelp kan du bidra til at solidariteten lever videre etter at du selv har gått bort. Vil du vite mer om hvordan du kan tilgodese Norsk Folkehjelp se www.folkehjelp.no eller ring **22 03 77 00**.

Norsk Folkehjelp